

ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΕΝΕΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑΝ ΤΟΥ ΣΗΦΗ ΒΛΑΣΤΟΥ (1453-1454) ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤ' ΑΥΤΗΝ

Προτιθέμενοι νὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς αὐτοτελὴ πραγματεῖαν περὶ τῆς ἐν Κρήτῃ κατὰ τῶν Βενετῶν συνωμοσίας τοῦ Σήφη Βλαστοῦ, τῆς ὀργανωθείσης κατὰ τὸ μοιραῖον διὰ τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔτος 1453 καὶ διὰ προδοσίας ἀνηλεῶς καταπνιγείσης (1454), ὡς καὶ περὶ τῶν μετ' αὐτήν, δι' ἃ γεγονότα ἱκανὴ ἄγνοια καὶ σύγχυσις κρατεῖ μέχρι σήμερον¹, ἐκρίναμεν χρήσιμον νὰ ἐκδώσωμεν ἐνταῦθα τὸ ἐφ' οὗ θὰ στηριχθῇ ἡ πραγματεία αὕτη ἀρχαιακὸν ὕλικόν. Τὸ ὕλικόν τοῦτο, ἔξ ὀλοκλήρου σχεδὸν ἀνέκδοτον καὶ ἄγνωστον, συνεκεντρώσαμεν δι' ἰδίων ἐρευνῶν εἰς τὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ παρελθόντος ἔτους 1958, συμπληρώσαμεν δὲ ἐνιαχοῦ καὶ ἔξ ἐκδεδομένων ἤδη συλλογῶν.

Ἐκ τῶν πεντήκοντα καὶ ἑνὸς ἐν ὧν ἐγγράφων (Α' - ΝΑ'), ἔξ ὧν ἀπηρτίσθη ἡ παρούσα συλλογὴ, τὰ τεσσαράκοντα καὶ ἑν ἐκδίδονται ἐνταῦθα τὸ πρῶτον, κατὰ τὸ εἰς τὰ βενετικὰ ἀρχεῖα ἀνευρεθὲν ἐπίσημον κείμενον αὐτῶν, καὶ εἰς τὸ ἀκέραιον (Α', Γ' - ΙΗ', Κ' - ΚΓ', ΚΕ' - ΚΘ', ΛΓ', ΛΔ', ΛΖ' - Μ', ΜΔ' - ΝΑ')², δέκα δὲ μόνον παρέχονται ἐν ἀπλῇ περιλήψει (Β', ΙΘ', ΚΔ', Α' - ΔΒ', ΔΕ', ΜΑ', ΜΒ', ΜΓ').

Καὶ ἐκ μὲν τῶν τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἐκδιδομένων ἐγγράφων τὰ 24 ἐτύγγανον τελείως ἄγνωστα καὶ ἀνεκαλύφθησαν ὑφ' ἡμῶν (Α', Γ' - Ζ', Θ' - ΙΑ', ΙΓ', ΙΕ', ΙΖ', ΚΘ', ΛΓ', ΛΔ', ΛΖ' - Μ', ΜΕ', ΜΘ' - ΝΑ'). Τῶν ἐννέα τὸ πρωτότυπον λατινικὸν κείμενον ἦτο ἐπίσης ἄγνωστον, γνωστὴ δὲ μόνον ἦτο γαλλικὴ μετάφρασις αὐτοῦ, δημοσιευθεῖσα ὑπὸ Κ. Καιροφύλα³, μετὰ παρα-

¹ Βλ. πρὸς τὸ παρὸν τὰ γραφόμενα ὑπὸ Στ. Φ. Ξανθοῦ δίδου, Ἡ Ἑνετοκρατία ἐν Κρήτῃ καὶ οἱ κατὰ τῶν Ἑνετῶν ἀγῶνες τῶν Κρητῶν, Athen, 1939, σ. 113-116 καὶ λίαν προσφάτως ὑπὸ Freddy Thiriet, La Romanie vénitienne au moyen âge, Paris, 1959, σ. 431-433.

² Μόνον τοῦ ΚΖ' παρελείφθη τὸ τέλος, ὡς ἄσχετον πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα.

³ Costas Kérofilas, Une famille patricienne Crétoise, les Vlasto, New-York, 1932, σ. 45-49, 60-61, 65-76. Ὁ Καιροφύλας ἐπανεδημοσίευσεν καὶ πολλὰ τῶν ὑπὸ Lamansky καὶ Σάθα ἐκδεδομένων (βλ. σελ. 204, σημ. 1 καὶ 3).

νοήσεων όμως, χασμάτων και σφαλμάτων (ιδίᾳ περὶ τὰς χρονολογίας) καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐνδείξεως σειρᾶς ἢ τόμου, ἔνθα ἐφέρετο τὸ πρωτότυπον αὐτῶν (Η', ΙΔ', ΙΖ', ΚΒ', ΚΗ', ΜΔ', ΜΖ' - ΜΗ'). Καί, τέλος, τῶν λοιπῶν ὁκτὼ εἶχον δημοσιευθῆ περιλήψεις μόνον βραχεῖαι ὑπὸ V. Lamansky¹ μετὰ ὀλιγοστίχων ἐνίοτε ἀποσπασμάτων (ΙΗ', Κ', ΚΑ', ΚΓ', ΚΕ' - ΚΖ') καὶ H. Noiret² (ΙΒ').

Ἐκ δὲ τῶν δέκα ἐν περιλήψει μόνον παρατιθεμένων ἐγγράφων, τὰ ὅποια ἐκρίθη μὲν ὁρθὸν νὰ περιληφθῶσιν ἐν τῇ παρούσῃ συλλογῇ, ἀλλὰ τῶν ὁποίων τὸ κείμενον δὲν ἐκδίδεται, τὰ μὲν ἐπτά εἶναι ἡδὴ ἐκδεδομένα, ἥτοι τρία (Α', ΛΑ', ΛΕ') ὑπὸ Κ. Σάθα³, δύο (ΙΘ', ΜΒ') ὑπὸ V. Lamansky⁴, ἓν (Β') ὑπὸ H. Noiret⁵ καὶ ἓν (ΚΔ') ὑπὸ Σπ. Θεοτόκη⁶, τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν (ΛΒ', ΜΑ', ΜΓ'), ἀποσπασματικῶς μόνον παρατιθεμένων ὑπὸ τοῦ Σάθα⁷, τὸ κείμενον δὲν ἀνεύρομεν ἐν Βενετίᾳ. Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι σκοπίμως δὲν περιελήφθησαν ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ ἄλλα τινὰ ἔγγραφα δευτερευούσης ἢ τριτευούσης σημασίας.

Πάντα τὰ ὑπὸ Lamansky καὶ Καιροφύλα ἐκ τῶν βενετικῶν ἀρχείων συναχθέντα περὶ τοῦ θέματος ἔγγραφα προέρχονται ἐκ τῆς γνωστῆς σειρᾶς τῶν Συμμεϊκτῶν τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα (*Misti del Consiglio dei Dieci*). Τὴν σειρὰν ταύτην ἐρευνήσαντες καὶ ἡμεῖς, ἀνεύρομεν ἄλλα ἔξ ἔγγραφα (Α', ΙΓ', ΚΘ', ΛΔ', ΜΕ', ΜΘ'). Ἔτερα δύο (Γ' καὶ Δ') ἀνεύρομεν ἐν τῇ σειρᾷ *Senato Mar*, μὴ περιληφθέντα ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Noiret, ἥτις, ὥς καὶ ἔξ ἄλλων περιπτώσεων διεπιστώσαμεν, δὲν ἐξαντλεῖ πάντοτε τὸ περὶ Κρήτης ὕλικόν τὸ περιεχόμενον ἐν ταῖς σειραῖς *Senato Misti*, reg. 40-60 (1385-1440) καὶ *Senato Mar*, reg. 1-12 (1440-1489)⁸. Τὰ πλεῖστα ὅμως τῶν ὑφ' ἡμῶν ἀνευρεθέντων νέων ἐγγράφων προέρχονται ἐκ τοῦ πολυ-

¹ Vladimir Lamansky, *Secrets d'État de Venise*, Saint-Petersbourg, 1884, σ. 045-050 (ἀριθ. 5, 7, 9-12).

² Hippolyte Noiret, *Documents inédits pour servir à l'histoire de la domination vénitienne en Crète de 1380 à 1485*, Paris, 1892, σ. 444.

³ Κωνστ. Ν. Σάθα, *Ἑλληνικά Ἀνέκδοτα*, τόμ. Β', Ἀθήναι, 1867, σ. κθ' - λβ' Προλεγομένων (ἀριθ. Ι - ΙΙΙ).

⁴ V. Lamansky, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 046 (ἀριθ. 6) καὶ 052-053 (ἀριθ. 16). Ἐκ τοῦ πρώτου ὁ Lamansky παρέλειψε τὸ τέλος μόνον.

⁵ H. Noiret, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 443-444.

⁶ Σπυρ. Μ. Θεοτόκη, *Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας*. 1255-1669 (*Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας*, τόμ. Α', τευχ. 2), ἐν Ἀθήναις, 1933, σ. 176 (ἀριθ. 4).

⁷ Κ. Ν. Σάθα, ἔνθ' ἄνωτ., σ. κη' - κθ' Προλεγομένων.

⁸ Ἡ συλλογὴ ἐτυπώθη, ὥς γνωστόν, μετὰ τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ ἐρευνητοῦ καὶ φαίνεται ὅτι οὗτος δὲν εἶχε προλάβει νὰ συμπληρώσῃ αὐτήν. Τοῦτο πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅσάκις χρησιμοποιοῦμεν τὸ ἄλλως χρησιμώτατον τοῦτο βιβλίον.

τίμου ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης (*Duca di Candia*)¹ καὶ ἐκ τῶν σπουδαίων σειρῶν *Ducali e lettere ricevute* καὶ *Missive e responsive*, ἔξ ὧν ἡ μὲν πρώτη περιέχει τὴν μετὰ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας ἀλληλογραφίαν τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης, ἡ δὲ δευτέρα τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Δούκα μετὰ τῶν ὑφισταμένων αὐτοῦ ἀρχῶν, Ρεκτώρων, Καστελλάνων κλπ.² Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης (quat. 26, 27, 30, 36) ἐλήφθησαν τὰ ἔγγραφα Ε' - Ζ', ΛΓ', ΛΣ', ΛΖ', Μ', Ν', ΝΑ', ἐκ δὲ τῆς δευτέρας (quat. 2)³ τὰ Θ', Ι', ΙΑ', ΙΕ', ΙΣ', ΛΗ', ΛΘ'. Εἶναι ἀτύχημα ὅτι αἱ δύο σημαντικαὶ αὗται σειραὶ οὔτε πλήρεις διατηροῦνται, οὔτε ἐν καλῇ καταστάσει. Τοῦτο ἐξηγεῖ διατὶ ἐκ τῶν ὑπὸ Κ. Σάθα ἐκδομένων ἢ ἀπλῶς μνημονευομένων ἔγγραφων, κατὰ τὰς ἐν τῇ ποτὲ βιβλιοθήκῃ Παύλου Λάμπρου πρωτοτύπους περγαμηνὰς (Λ' - ΛΒ', ΛΕ', ΜΑ', ΜΓ'), δὲν ἀνευρέθη, εἰ μὴ ἐν καὶ μόνον, τὸ ΛΕ'.

Τὰ παρατιθέμενα ἔγγραφα τῆς παρουσίας συλλογῆς ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὰ στρατιωτικὰ καὶ ἀστυνομικὰ μέτρα τὰ ληφθέντα ὑπὸ τῆς Βενετίας πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐν Κρήτῃ ἐπαναστατικῆς κινήσεως κατὰ τὸ 1453-1454 καὶ 1460-1462 καὶ εἰς τὰς ἀμοιβὰς τῶν καταδοτῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἱερέως Ἰωάννου Λίμα καὶ τοῦ Ἑβραίου Δαβὶδ Μανυρογονάτου. Ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ἐρχομένων εἰς φῶς νέων εἰδήσεων ἐλπίζομεν ὅτι θὰ διαλευκανθῶσι πολλὰ ζητήματα τῆς ταραχώδους ἐκείνης περιόδου, ἅτινα παραμένουν μέχρι τοῦδε σκοτεινὰ καὶ συγκεχυμένα.

Κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔγγραφων, ἐκάστου τῶν ὁποίων προτάσσεται περίληψις, μετὰ τῶν ἀναγκαίων βιβλιογραφικῶν σημειώσεων καὶ παρατηρήσεων, ἐτηρήσαμεν πιστῶς τὴν γλῶσσαν καὶ ὀρθογραφίαν αὐτῶν, συχναὶς ἀρκοῦντως ἀφισταμένην τῶν κλασσικῶν κανόνων. Ἀνελύσαμεν μόνον σιωπηρῶς τὰς συνήθεις βραχυγραφίας καὶ ἐρρυθμίσαμεν τὴν στίξιν καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἀρχικῶν κεφαλαίων τῶν ὀνομάτων. Ἐντὸς ὀρθογωνίων ἀγκυλῶν [...] περιεκλείσαμεν τὰς ἡμετέρας συμπληρώσεις εἰς σημεῖα φθορᾶς τοῦ ἔγγραφου, ἐντὸς δὲ διπλῶν κεραιῶν || ... || τὰς ὑπὲρ τὴν γραμμὴν τοῦ ἔγγραφου προστεθειμένας λέξεις. Εἰς σπανίας, τέλος, περιπτώσεις παρέστη ἀνάγκη νὰ διορθώσωμεν τὸ ἐκδιδόμενον κείμενον (καὶ αὐτοὶ οἱ Βενετοὶ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι ἔσφαλλον ἐνίοτε κατὰ τὴν εἰς τὰ ἐπίσημα βιβλία μεταγραφὴν τῶν ἐγγράφων) καὶ νὰ παραθέσωμεν κριτικὸν ὑπόμνημα.

¹ Βλ. τὴν ἀξιόλογον ἐργασίαν τοῦ Ernst Gerland, *Das Archiv des Herzogs von Kandia im königl. Staatsarchiv zu Venedig*, Strassburg, 1899.

² Βλ. περί τῶν σειρῶν τούτων E. Gerland, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 7, 14-15 καὶ (ἔγγραφα) 62-66.

³ Ἐν τῷ quat. 2 (1417-1450) τῆς σειρᾶς ταύτης ἀνεύρομεν παραποδοθημένην καὶ δεσμίδα ἐπιστολῶν τοῦ Δόγη ἀπὸ 1454 ἕως 1465, αἵτινες ἐπρεπε νὰ εὕρισκωνται ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ (*Ducali e lettere ricevute*), quat. 28-30 (1454-1465). Ἐν τῇ δεσμίδῃ ταύτῃ ἀνευρέθησαν τὰ ἐνταῦθα ἀπαριθμούμενα ἔγγραφα.

Α'

Αύστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν ἐν Ρεθύμῳ ἐνόπλων φατριῶν

1453, Μαΐου 23

*Απόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα. Πρὸς ἀποτροπὴν τῆς ἀπειλουμένης συρράξεως τῶν ἐν Ρεθύμῳ ἀλληλομαχομένων ἐνόπλων φατριῶν, λαμβάνονται αὐστηρότερα κατ' αὐτῶν μέτρα: *Απαγορεύεται ἡ ὀπλοφορία ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ ἡ ἐξύβρισις διὰ λόγων (ἐπὶ ποινῇ 500 ὑπερπύρων) ἢ δι' ἔργων (ἐπὶ ποινῇ 2000 ὑπερπύρων καὶ ἐνιαυσίας καθείρξεως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσθέτων ποινῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἐπιβάλλῃ τὸ Συμβούλιον, κατὰ τὴν περίπτωσιν). Αἱ ποιναὶ θὰ ἐκτελῶνται ἀμέσως. *Απαγορεύεται ἡ ἐμφάνισις ὁμάδων ἐκ πλειόνων τῶν τεσσάρων ἀτόμων ἐν τῇ πλατεῖᾳ καὶ πρὸ τοῦ Ρέκτωρος ἢ τῶν Συμβούλων (ἐπὶ ποινῇ 100 ὑπερπύρων).

*Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ Archivio di Stato di Venezia — *Consiglio dei X: Misti*, reg. 14, φ. 155v.

Μνεία του παρὰ F. Thiriet, *La Romanie vénitienne*, σ. 431, σημ. 3.

23 maij 1453

Ser Anthonius Diedo
Ser Matheus Victurij
Ser Petrus Basadona
Capita

Cum in ciuitate nostra Rethimj exorta esset inter ciues principales discordia et diuisio et utrique armati pergerent per ciuitatem et verbis inuicem altercarentur et armis contenderent, regimen imposuit
5 penam pecuniariam de verbis et de factis, cumque ad effusionem sanguinis euenissent, imposuit eis penam iperperorum Vc de verbis et duorum millium et carceris per vnum annum de factis. Et cum adhuc non sufficeret talis minatoria pena, aduocatores comunis scripserunt et iusserunt regimini Rethimj quod pena imposita scriberetur in libro et
10 penitus exigeretur, et tamen videatur quod nichil profuerit, quoniam dicti ciues armati venerunt super plateam et vtraque pars arma traxit et percussit, in presentia rectoris et consiliariorum, sine ullo metu dominij vel regiminis aut penarum sibi impositarum et adhuc peius, quod utrique persistunt in suis diuisionibus et tenent illam ciuitatem diuisam
15 et in partes, quod nullo modo consentiendum est.

Vadit pars quod, auctoritate istius consilij, scribatur et mandetur regimini Retimj quod predictis scandalosis ciuibus, tam capitibus quam adherentibus et sequacibus, auctoritate istius consilij, dicere et

expresse declarare debeant quod nullo modo, ratione vel causa || pos-
 20 sint || portare arma per ciuitatem nec verbis iniurijs ad inuicem nec
 factis sibi offendere vel offendi facerent, sub p(ena) iperperorum Vc pro
 verbis et iperperorum IJ^m de factis et standi vno anno in carceribus
 clausis et exilij insule Crete per annos V, ultra alias penas, que vide-
 rentur Consilio X sibi esse dandas, arbitrio capitum, iuxta excessum
 25 et qualitatem delicti. Et faciat dictum regimen huiusmodi penam im-
 positam et nomina illorum omnium, quibus erit imposita, scribere in
 libris regiminis et illam exigere et mittere executioni, sub debito sacra-
 menti et sub p. punitionis dissobedientie, que sibi detur per syndicos
 vel aduocatores comunis vel postremo per caput consilij X, quibus
 30 primo fieret conscientia de sua disobedientia. Et subito omnia per
 ipsum regimen facta et delicta comissa denotare capiti consilij X, ut
 dicti sediciosi et schandalosi ciues puniantur, et similiter vt uitentur
 huiusmodi male congregationes et secte ciuium, qui sibi caudas faciunt,
 jubeat dictum regimen dictis schandalosis ciuibus quod, sub p. iper-
 35 perorum centum pro quolibet, non possint ultra IIIJor insimul in pala-
 tio nec in platea comparere ante rectorem nec ante consiliarios aut
 aliquem eorum, in quam penam incurrat quilibet qui iuerit, quam
 penam exigant sine remissione, habendo de suprascriptis omnibus penis
 pecuniarijs tertium et, si non fuerit aliquis accusator, habeant medie-
 40 tatem et aliam comune.

De parte — 15

De non — 0

Non sinceri — 1

B'

Ἀμνηστία ἐξορίστων κακοποιῶν Κρήτης,

ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς στρατεύσεώς των

1454, Ἀπριλίου 5

Ἀπόφαισις τῆς Γερουσίας περὶ ἀμνηστίας τῶν ἀνὰ τὴν Κρήτην ἐξορί-
 στων κακοποιῶν, ἐξαιρέσει τῶν ἐπαναστατῶν καὶ τῶν δολοφόνων, ὑπὸ τὸν
 ὅρον (ἐν περιπτώσει μὴ συνάψεως τῆς ἀναμενομένης συνθήκης μετὰ τῶν
 Τούρκων) τῆς ἐκπληρώσεως ὑπ' αὐτῶν στρατιωτικῆς θητείας ἐν Εὐβοίᾳ ἐπὶ
 δεκαοκτάμηνον ἢ ἐν Δυρραχίῳ ἐπὶ ἔτος.

Ἐκδεδομένον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Senato Mar*, reg. 5 (1453 - 1456), φ. 31ν ὑπὸ
 H. Noiret, Documents inédits, σ. 443 - 444.

Γ'

Ἀποστολὴ πολεμοφοδίων εἰς Κρήτην

1454, Ὀκτωβρίου 1

Ἀπόφασις τῆς Γερουσίας ὅπως δοθῇ ἐντολὴ εἰς τοὺς κυβερνήτας τῶν γαλερῶν τῆς Ἀλεξανδρείας ν' ἀποστείλωσιν ἀμέσως εἰς Κρήτην 200 κώπας (100 δι' ἑκάστην γαλέραν) καὶ ἄλλα πολεμοφοδία.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Senato Mar*, reg. 5 (1453 - 1456), φ. 60r.

MCCCCLIIIJ die primo, mense octobri, indict. IIIa.

Sapientes ordinum

Cum faciat pro dominio nostro subito mittere in Cretam remigium et alias munitiones,

Vadit pars, quod manderetur patronis galearum Alexandrie quod, 5 sub pena ducatorum IJc pro quolibet, exigenda per aduocatores communis sine ullo consilio, leuare et conducere debeant omnino in Cretam IJc remos, videlicet centum pro galea et similiter alias munitiones nostras, que sibi consignabuntur.

De parte — 130

De non — 5

Non sinceri — 0

Δ'

Ἀποστολὴ πολεμοφοδίων εἰς Ρέθυμνον

1454, Ὀκτωβρίου 1

Ἀπόφασις τῆς Γερουσίας περὶ ἀποστολῆς εἰς Ρέθυμνον τῶν ὑπὸ τοῦ Ρέκτωρος ζητηθέντων πολεμοφοδίων, ἐκ τοῦ ναυστάθμου ἥ καὶ δι' ἀγορᾶς αὐτῶν. Θὰ σταλῶσι καὶ 200 κώπαι διὰ τὰς ἐν Κρήτῃ κατασκευασθείσας γαλέρας, διὰ δὲ τὰ λιμενικὰ ἔργα ἐγκρίνεται ἡ πρόσληψις ἀρχιτεχνίτου.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Senato Mar*, reg. 5 (1453 - 1456), φ. 60r (ἔπεται τοῦ Γ').

Die primo octobris

Cum regimen nostrum Rethimi petat munitiones aliquas, de quibus munitio illa nuda est et vacua,

Vadit pars quod committatur nostris patronis Arsenatus quod mit-

21 - 1 - 1960

5 tere debeant regimini nostro Rethimi illas munitiones, que videbuntur Collegio, juxta petitionem dicti regiminis. Et si aliquae earum non essent in Arsenatu, emantur et pecunie accipiantur ex omni loco, unde citius haberi poterunt, ut cum presentibus galeis mitti possint.

Et concedatur dicto regimini quod pro reparatione portus et pro 10 alijs laborerijis possint accipere vnum protomagistrum cum illo minori salario, quod sibi videbitur.

Et mandetur patronis Arsenatus quod cum presentibus galeis Alexandrie mittant regimini Crete remos IJc pro galeis bastardis factis in Creta.

De parte — 109
De non — 2
Non sinceri — 2

Ε'

Ἀναφορὰ Ρέκτωρος Χανίων περὶ ἀμνηστεύσεως καταδίκων πρὸς ἀμοιβὴν παραδωσάντων συνωμότην

1454, Ὀκτωβρίου 2

Ἐπιστολὴ τοῦ Ρέκτωρος Χανίων πρὸς τὸν Δούκαν Κρήτης περὶ τοῦ ὅτι, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ἐπικηρύξεως τῶν συνωμοτῶν, εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν Ἀνδρέου de Graecis καὶ Μαρίνου de Scutari, παραδωσάντων τὸν ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τούτων ἱερέα Παῦλον Καλύβαν, ἡμνηστεύθησαν καὶ ἀπεφυλακίσθησαν τρεῖς κατάδικοι (Φραγκ. Gradonico, Ἀντ. Ἀπλαδᾶς καὶ Μιν. de Pilotis).

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 2: Ducali e lettere ricevute*, quat. 26 (1453 - 1454), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

Egregijs et potentibus viris dominis Benedicto Vituri, honorabili duche Crete, suoque consilio ac Francisco Bono, honorabili capitaneo g[enerali] ibidem, Johannes Triuisano, rector, et Marcus Quirino, consiliarius, absente sp. d. Francisco Mauro, altero consiliario, propter 5 suam inconualescentiam, [salutem] et sincere dilectionis affectum.

In executione cride seu ed[icti], prudentissime et opportune facti per Magnificentias vestras in exterminium scleratissim[orum] rebelium, ad instantiam et requisitionem Andree de Grecis, commilitonis mei, rectoris, et Marini de Scutari, qui in fortium nostrum cum socijs suis 10 presentauerant papatem Paulum Caliuā, detentum in nostris carceribus, vnum de capitibus coniuratorum descriptorum in dicta crida

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Ἔτος ΚΘ'

14

vestra, pro quibus promittuntur presentialiter duplicata beneficia et prerogative, absoluimus et extraximus virum nobilem ser Franciscum Gradonico, filium ser Johannis, et Anthonium Aplada, dictum Mustafa, a banis seu condemnationibus factis contra eos, pro causis homicidiorum, et Minelum de Pillotis, terminatum pro casu latrocinij, ad quorum cautellam et securitatem fecimus fieri priuilegium vnique, manu notarij nostri criminalium, que dari fecimus dicto comilitoni, presentium latori, differenda et presentanda dictis absolutis. [Qua propter] taxauimus dicto nostro notario pro solutione sua ducatos quinque auri, pro quolibet dictorum priuilegiorum trium gratorum dictis absolutis, [rogantes] eminentias vestras eidem comilitoni prebere auxilium et fauorem possendi excutere a dictis absolutis dictos ducatos quinque pro quolibet, ut est equum et justum, ut dictus noster notarius possit habere mercedem suam, nam in hac causa coniurationis multos labores adhibuit et adhibiturus est et superinde placeat nos vestris literis aduisari parate et cetera.

Date Chanee, die secundo octubris 1454.

Recepte die Vij. octubris suprascripti.

Nota quod non fuit acceptata nec executata absolutio suprascripti Mineli de Pilotis, iuribus contentis in quadam litera scripta per Dominium et dominum capitaneum suprascripto regimini Chanee, sub die octavo mensis octubris, taliter quod dicta absolutio non debet habere vigorem in personam dicti Minelli nec sibi debet obseruari ipsa absolutio aliquo modo.

13 prerogative διώρθωσα : -uas ó κώδιξ || 28 1454 διώρθωσα (κατά την χρονολογίαν τοῦ ἔγγρ. Γ') : 1453 ó κώδιξ.

Σ'

Ἀμνήστευσις τοῦ Φραγκ. Gradonico
πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ Ἀνδρ. De Graecis διὰ παράδοσιν συνωμότου
 1454, Ὀκτωβρίου 1

Ἀπόφαισις τοῦ Ρέκτωρος Χανίων περὶ ἀμνηστεύσεως καὶ ἀποφυλακίσεως, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ἐπικηρύξεως τῶν συνωμοτῶν, τοῦ καταδίκου Φραγκίσκου Gradonico, εἰς ἀνταμοιβὴν τοῦ Ἀνδρέου De Graecis, παράδωσαντος τὸν συνωμότην ἱερέα Παῦλον Καλύβαν.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S V. — *Duca di Candia 2: Ducali e lettere ricevute*, quat. 26 (1453 - 1454), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν (ἐπιτάσσεται τοῦ E').

Nos Johannes Triuisano, pro Illustrissimo ducali dominio Venetiarum rector Chanee, et Marcus Quirino, consiliarius, absente spectabili d. Francisco Mauro, altero honorabili consiliario, propter eius incoualescentiam. Vniuersis et singulis presentem paginam inspecturis
5 et audituris notum facimus quod cum, pro extirpandis et tradicandis sceleratissimis rebellibus et capitibus coniurationis, qui, vna cum illo detestando et diabolico homine Sifio Vlasto, capite et ductore principale eorum, inspiratione diabolica temerarie presumpserunt tractare et inducere rebellionem et coniurationem in hac insula Crete contra sta-
10 tum illustrissimi et gloriosissimi ducalis domini Venetiarum, Magnificus d. Benedictus Vituri, honorabilis ducha Crete, et eius consilium, ac Magnificus d. Franciscus Bono, honorabilis capitaneus ibidem, formari fecerunt quandam proclamationem seu edictum publicum valde necesse et saluberimum ad confusionem et exterminium talium nequis-
15 simorum rebelium, ut penam condignam de commissis luant, ad exemplum et terrorem aliorum, quod quidem edictum nobis transmissum fuit sub literis predicti Magnifici regiminis Crete, datis Candide, die XV mensis septembris nuper decursi, receptis vero die XVIIIJ eiusdem, registratis in libro de successis cancellarie nostre ad fol. 25 et publi-
20 catis in locis publicis die XVIIIJ predicto, ut omnibus esset notum, juxta contentia literarum dicti Magnifici regiminis Crete. In quo quidem edicto seu crida inter alia hoc capitulum continetur, videlicet quod, *si aliquis, banitus pro homicidio commisso in hac insula Crete, uel pro alio excessu usque in diem presentem, excepto pro assassina-*
25 *mento, uel si esset aliquis condemnatus ad perdendum membrum uel membra, uel esset banitus de insula predicta uel esset condenatus in denario et carceribus, uel si esset aliquis uel aliqui, qui pro homicidio uel aliquo delictu perpetrato usque in diem presentem mererentur uel debeant baniri uel condemnari ad perdendum membrum uel membra*
30 *uel baniri de insula predicta ad tempus uel condemnari in denario et carceribus, presentabit viuum in fortium dominij aliquem ex his, qui sunt inde annotati uel presentabit dominio caput uel capita eorum, tunc et in eo casu ille talis uel tales, qui per modos predictos facient dictam presentationem, non excedendo tamen numerum sex, sit abso-*
35 *lutus [uel] absoluti a bano uel banis et condemnationibus superius expressis et possint libere et inpune ac secure stare et habitare in omnibus terris et locis huius insule et ultra hoc possit quilibet eorum, usque ad predictum numerum sex, extrahere a bano vnum alium banitum uel condemnatum seu condemnandum aut baniendum per modum*
40 *superius declaratum. Insuper [aliud capitulum] huius tenoris, videli-*

cet : *Item quod quilibet alius ciuis, seu que vis persona cuiuscunque conditionis existat, ultra illos, qui superius declarati sunt in capitulis predictis, qui dabit uel dabunt in fortium dominationis aliquem ex infrascriptis viuum uel caput eius, possit quilibet eorum, non excedendo*
 45 *numerum sex, liberare a bano vnum alium banitum uel condemnatum seu baniendum uel condemnandum per modum qui in primo capitulo difuse declaratum est, et ultra hoc ille talis uel tales presentantes, usque ad numerum sex, debeant habere de camera comunis yperpira ducenta pro quolibet eorum presentantium. Preterea vnum aliud capitulum talis*
 50 *tenoris, videlicet : Item quod quilibet qui presentabit in fortium dominationis viuum uel viuos infrascriptos papates, pateras, pnematicos, seu caput uel capita eorum, debeat habere pro quolibet huiusmodi presentantium diuisum uel conuinctum, non excedendo numerum sex, beneficia et prerogatiuas duplicatas, de quibus fit mentio in putatione*
 55 *rebelium et aliorum nominatorum et descriptorum superius. Cumque ser Andreas de Grecis, comilito mei, rectoris, qui cum socijs suis presentauit in fortium nostrum papatem Paulum Caliuà de Chanea, vnum de rebelibus descriptis in crida seu edicto suprascripto, pro quibus promittuntur beneficia et prerogatiue duplicate, ut superius continetur,*
 60 *comparuit coram presentia nostra supplicans quod de duobus banitis seu condemnatis, quos licet sibi extrahere de bano, vigore dicte proclamationis, requisiiuit et petijt virum nobilem ser Franciscum Gradonico, filium ser Johannis, habitatorem Candide, a condemnatione seu bano sibi dato pro homicidio per eum perpetrato in personam Georgij Calui,*
 65 *filij Micaelis, villani de cha Calergi, olim habitatoris in casali Calo Chorafi, extrahi et absolui debere, juxta tenorem proclamationis seu edicti predicti, cuius expositione et requisitione audita, in exemptione ordinis mandati seu edicti facti per dictum M. regimen Crete, mandamus, determinamus et omnibus presentem paginam inspecturis et audi-*
 70 *turis notum facimus quod, virtute presentis priuilegij seu mandati nostri, prefatum ser Franciscum Gradonico absoluimus et extrahimus a condemnatione seu bano sibi dato pro homicidio superius expresso, non ente tamen hoc excessu assassinatorio, ita quod deinceps ipse ser Franciscus possit libere et impune ac secure stare et habitare in omni-*
 75 *bus terris et locis huius insule, bano sibi dato, ut supra, non obstante et cetera. In fidem et testimonium promissorum presens priuilegium liberationis et absolutionis sibi fieri mandauimus et sigili nostro beati Marci in pensione muniri in eo nos proprijs manibus subscribentes.*
 † Ego Johannes Triuisano, rector Chanee, de manu mea scripsi.
 80 † Ego Marcus Quirino, consiliarius Chanee, manu mea scripsi.

Date Chanee, anno domini MCCCCLIIIJ, mense octobri, die primo, indictione tertia, manu mei Petri Maximo, notarii criminalium curie Chanee.

5 tradicandis ὁ κῶδιξ (ἀντὶ tradendis· ἢ διορθωτέον trucidandis ;) || 8 temerarie διώρθωσα : temar- ὁ κῶδιξ || 45 πρὸ τοῦ a bano, εἶχε γραφῇ ab anno, ὅπερ ἔπειτα διεγράφη ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως || 77 πρὸ τοῦ sigili εἶχε γραφῇ singuli, ὅπερ ἀκολούθως διεγράφη || 79 πρὸ τοῦ rector εἶχε γραφῇ de manu, ὅπερ ἔπειτα διεγράφη || 83 πρὸ τοῦ curie εἶχε γραφῇ Chan, ὅπερ εἶτα διεγράφη.

Z'

Συγχαρητήρια τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας διὰ τὴν πάταξιν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Σήφη (Βλαστοῦ)

1454, Ὀκτωβρίου 4

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, συγχαίρουσα διὰ τὰ ὑπὸ τούτου καὶ τοῦ Ρέκτωρος Ρεθύμνου ληφθέντα μέτρα πρὸς πάταξιν τῆς συνωμοσίας καὶ ἐπαναστάσεως τοῦ Σήφη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Στρατηγοῦ Κρήτης εἰς Ρέθυμνον.

*Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 2: Ducali e lettere ricevute*, quat. 27 (1453 - 1454), φ. 35r.

Franciscus Foscari, dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Benedicto Victuri, de suo mandato duche, et consiliariis suis ac Francisco Bono, capitaneo Crete, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

5 Delate nobis sunt littere vestre, ex quibus ac etiam ex literis regiminis nostri Rethimi, distincte et particulariter intelleximus nephandum casum conspirationis et rebellionis, quam nequam ille Siphius cum sequacibus suis contra nos et statum nostrum machinari est conatus. Que res, etsi auribus nostris multum infesta fuerit, cum tamen,
10 autore deo, interuenientibus etiam bonis et sollicitis prouisionibus factis per vos et per regimen nostrum Rethimi, optatum finem fuerit consecuta, valde letati sumus. Nec pro omnibus his, que in re ista fecistis, vos satis possumus commendare et specialiter pro prouisione facta circa accessum vestri capitanei, cum bona commitiua, usque Rethi-
15 mum, vt illorum perfidorum hominum malignitati occurrerretur. Et quamquam persuadeamus nobis quod, propter justiciam factam et

fiendam contra principales, sicuti etiam videamus esse mentis vestre, quam etiam propter alias prouisiones factas et fiendas, res nostras in illa insula quiete et fideliter processuras, tamen de his, qui in posterum 20 succedent, ac de condicionibus illius insule nostre, contenti erimus in posterum vestris literis fieri certiores.

Date in nostro ducali palacio, die IIIJ^o, mense octobre, indict. IIJ^a 1454.

Recepte die XXVJ. nouembris 1454.

Η'

Ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα δι' ἐπικηρύξεις συνωμοτῶν, ἀμνηστίαν ἐξορίστων καὶ ἀμοιβὰς καταδοτῶν

1454, Νοεμβρίου 13

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐν Ρεθύμῳ καὶ Χανίοις ἐπιχειρηθείσης ἐξεγέρσεως τοῦ Σήφη Βλαστοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα αἱ ἀκόλουθοι ἀποφάσεις:

α') (στ. 1 - 50). Ἡ ἐπικηρύξις θὰ τηρηθῇ ἀμετάβλητος. Εἰς τοὺς ἐπικηρυγμένους θὰ δοθῇ δεκαπενθήμερος προθεσμία προσελεύσεως. Τῶν ἀπαλλαγέντων τὰ ὀνόματα νὰ ἐπισημανθῶσι.

β') (στ. 51 - 70). Οἱ ἀπαλλαγέντες νὰ εἰσαχθῶσιν ἐκ νέου εἰς δίκην, μετὰ ὀκταήμερον παραπλανητικὴν ἐλευθερίαν, περὶ δὲ τῆς τύχης τῶν ἐκ τοῦ οἴκου Καβαλλαρίκη νὰ συσκεφθῶσι μετὰ τῶν οἱ Ρέκτωρες (πρότασις τοῦ Marin Georgio, ἥτις δὲν ἐγένετο δεκτὴ).

γ') (στ. 71 - 105). Ἀπαγόρευσις ἐπὶ πενταετίαν τῆς χειροτονίας Κρητῶν ἱερέων· μετὰ ταῦτα αἱ ἄδελφαι χειροτονίας θὰ παρέχωνται μόνον ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα.

δ') (στ. 106 - 130). Οἱ ἐξοριζόμενοι κακοποιοὶ (ἐξαιρέσει τῶν δολοφόνων καὶ τῶν ἐπαναστατῶν) δὲν θὰ ἀπελάνωνται τῆς νήσου, ἀλλὰ θὰ ἐκτοπίζωνται ἀπὸ τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἐνθα διέπραξαν τὸ ἀδίκημα.

ε') (στ. 131 - 139). Αὐξήσις τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐπικηρύξεως τοῦ ἐξορίστου ἀπὸ πάσης βενετικῆς κτήσεως Γεωργίου Θερεϊανοῦ.

ς') (στ. 140 - 156). Ἀπαλλαγὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κρήτης τῶν ἐκ τοῦ πολέμου εἰσφορῶν μετὰ τὸ τέλος τοῦ προσεχοῦς Φεβρουαρίου.

ζ') (στ. 157 - 169). Ἐκπλειστηρίασις τῆς κατασχεθείσης περιουσίας τῶν συνωμοτῶν, ἐξαιρέσει τῆς προικῆς.

η') (στ. 170 - 213). Ἀμοιβαὶ εἰς τοὺς δύο καταδότας τῆς συνωμοσίας, ἥτοι τὸν ἱερέα Ἰωάννην Λίμαν (1000 ὑπέρπυρα ἐτησίως εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς κληρονόμους του ἢ παραχώρησις τῶν προσόδων τῶν δημοσίων κτημάτων εἰς

τὰ χωρία Πατσὼ καὶ Λαγκά, ἄδεια νὰ ὀπλοφορῇ καὶ διατηρῇ τέσσαρας σωματοφύλακας, ἀνάδειξις τοῦ εἰς πρωτοπαπᾶν Χάνδακος, ἅμα ὥς χρηρῆσθαι ἢ θέσιν, παροχὴ εἰς τοὺς μέλλοντας υἱοὺς τοῦ καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν του Νικόλαον Λίμαν τοῦ δικαιώματος τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ προνόμια καὶ ἀξιώματα τῶν Κρητῶν πολιτῶν) καὶ τὸν Ἀνδρέα Nigro (αἱ αὐταὶ σχεδόν). Πληρωμὴ εἰς ἑκάτερον 50 δουκάτων δι' ἑξοδα ἐπιστροφῆς των ἐκ Βενετίας.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 15 (1454 - 1459), φ. 25v - 27v.

Μετάφρασις τοῦ εἰς τὴν γαλλικὴν (ἄνευ ἐνδείξεως τῆς πηγῆς, τεμαχισμένη, μετὰ παραλείψεων καὶ σφαλμάτων) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. Kérofilas, *Les Vlasto*, σ. 45 - 49 (τῶν α' - γ' = στ. 1 - 105), 75 - 76 (τῶν ς' - ζ' = στ. 140 - 169 μὲ μόνην τὴν ἡμερομηνίαν 13 Νοεμβρίου) καὶ 65 - 66 (τοῦ η' = στ. 170 - 213, ἄνευ χρονολογίας καὶ ἀσυνδέτως).

13 novembris 1454

Ser Octavianus Valerio

Ser Petrus Mozanigo

Capita

- Cum per regimen Crete et Rethimi, et etiam in parte per regimen Canee, data fuerit aduisatio nostro dominio de rebellione tentata per Siffium Vlastho et suos sequaces rebelles et de processibus formatis
5 contra eos et de justicia executata contra aliquos eorum et de talea publice data aliquibus principalibus, nominatis in proclamatione facta per insulam, et de absolutione aliorum ex respectibus allegatis et de aliis prouisionibus factis occasione predicta, sicut lectum est ipsi consilio,
- 10 Vadit pars quod respondeatur regimini Crete et similiter regimini Rethimi quod intelleximus omnia suprascripta, de quibus dederunt noticiam nostro dominio, et laudamus quidcunque fecerunt, statuerunt et ordinauerunt et prouiderunt super predictis et circa predicta et commendamus sapientiam suam. Sed intelligendo quod regimen Crete fecit
15 publicari et dare taleam XXVIIIJ laicis et octo papatibus et duobus pneumaticis tanquam principalioribus et reliquos omnes absoluit. Et regimen Rethimi, examinatis processibus et testibus, habuit opinionem quod aliqui de illis, quibus data fuit talea, erant absoluendi et aliquibus ex illis, qui absoluti sunt, erat danda talea, quia habebatur illos
20 fuisse de principalioribus, auctoritate istius Consilij X et additionis scribatur dictis regiminibus quod proclamatio, que per ipsa regimina publice facta est, volumus quod debeat inuiolabiliter obseruari nec aliquis alius vltra numerum addatur, nec aliquis de nominatis in proclamatione et talea cancelletur, sed pro auctotitate nostri dominij et

25 consilij decem cum additione publicetur per precones comunis in ciuitatibus, castellis, cassalibus et in tota insula, quod illis XXVIIIJ laicis et illis octo papatibus et illis duobus pneumaticis, quibus data fuit talea, remouetur a persona sua talea predicta per dies XV tantum et remaneant absque talea ad inquirendum. In quibus XV diebus, si se sentiunt
 30 innocentes et sine culpa proditiōis predictae, possunt se presentare coram duca, capitaneo et consiliariis Crete et facere suam excusationem et regimen ac capitaneus Crete facient illis jus et justiciam. Et hoc fit, vt aliquis non iudicetur, nisi prius audiat, verum ex nunc sit captum quod illi ex suprascriptis, qui non comparebunt intra dictos
 35 XV dies, remaneant sub sententia, que sibi data est. Illi autem qui comparebunt audiantur et intelligantur et duca, capitaneus et consiliarij, per tres eorum concordēs, auditis opinionibus aliorum rectorum, faciant jus et justiciam. Ceterum illi, qui absoluti sunt, etiam auctoritate istius consilij absoluantur, sed quia non sunt ponendi in obliuio-
 40 nem, respectu officiorum et beneficiorum et custodiarum ac etiam respectu multarum rerum, que possent occurrere, mandetur regimini Crete, Rethimj et Canee quod nomina omnium illorum, qui in omnibus scripturis processuum formatorum quouismodo nominati sunt, debeant notari et scribi ad singulum in libro pergameno pro memoria
 45 tantum, et teneatur talis liber in cancellaria Crete, vnus in cancellaria Canee et vnus in cancellaria Retimj, sub clauibus rectorum et duca et quilibet rector in suo recessu presentet illam et scripturas successorj suo, ut semper videri possit de quibus confidendum sit et de quibus suspicandum et vnus alius mittatur consilio decem.

De parte — 9 — 10 — 9 — 12 — 11 — 11 — 13

Ser Marinus Georgio, caput

(cp. 26r) Quoniam regimen Crete fecit publicari et dari taleam aliquibus principalibus et alios absoluit et regimen Rethimj, examinatis processibus et testibus ante cridam et post cridam, qui non erant in noticia regiminis Crete, habeat opinionem quod aliqui ex illis, quibus data
 55 fuit talea, erant absoluendi et aliquibus ex illis, qui absoluti sunt, erat danda talea, quoniam habebatur illos fuisse de principalibus, auctoritate istius consilij mandetur dictis rectoribus quod de suprascriptis, qui absoluti sunt, visis scripturis predictis et diligenter examinatis, insimul se intelligant et de suprascriptis cognitis principalibus faciant
 60 jus. Sed ne teneant se deceptos propter cridam, qui illos omnes generaliter absoluit, debeat dictum regimen dare terminum dierum octo illis talibus securitatis et libertatis, quod non capientur, sed preteritis

diebus octo, intendit purgare id quod habetur contra illos, sed de
Caualaricijs, qui per primum processum nominati fuerunt primi, licet
65 sunt absoluti, debeant rectores insimul se intelligendo prouidere ad id
quod illis rectoribus videbitur esse securius pro statu nostro, verum de
illis, qui publicati sunt cum talea, est in opinione cum socijs.

De parte — 3

De non — 7 — 9 — 10 — 9 — 9 — 9 — 5

Non sinceri 7 — 6 — 6 — 5 — 5 — 5 — 7

Ser Otauianus Valerio

Ser Marinus Georgio

Ser Petrus Mozanigo

Capita

Ceterum quia clare videtur papates fuisse magnam causam istius
proditionis, quia fabricauerunt literas falsas Imperatoris et alia multa
mala praticauerunt et huiusmodi papates conseruatores secte Greco-
rum fuerunt semper magna causa malorum in illa insula, ordinetur
75 quod amodo vsque annos V aliquis noster subditus non possit conse-
crari papa nec aliquis papa de extra insulam possit venire ad standum
et officendum in insula, sub pena C iperperorum et stando anno vno
in carcere et exilij insule. Verum, ne dicti papates multiplicentur, imo
diminuantur et reducantur ad numerum conuenientem, ordinetur quod,
80 si quis illorum papatum, qui nunc sunt, decederet uel deficeret, ne inte-
rim casale remaneat absque papa, regimen loci prouideat et det licen-
tiam quod de illis casalibus, in quibus reperientur esse papates plures
vno uel duobus, mittatur vnus ad illud casale, quod esse reperietur
sine papate. Preteritis autem annis quinque, si casalia, que presentiali-
85 ter habent papates non reducta erunt ad vnum papatem pro casali,
aut ad duos tantum iuxta multitudinem populi in casali existentis,
debeat dictus ordo seruari etiam vsque quo vnus papa tantum pro
casali aut duo tantum reducentur, quando autem reducta erunt omnia
casalia ad vnum papatem aut ad duos, si videbitur regimini quod
90 respectu magni populi esse debeant duo, tunc, si aliquis papa defecerit
quouis modo, quicumque voluerit consecrari papa, si venerit Venetias
cum literis regiminis loci, sub quo fuerit habitatio sua, facientibus
fidem nostro dominio de sua legalitate ad statum nostrum et de casali
de quo papa deficit, habita licentia a nostro dominio et capitibus con-
95 silij decem, qui per tempora erunt, possit ire ad faciendum se conse-
(φ.26v) crari et post modum | ire ad celebrandum in insula et casali, vbi defi-
ceret, et aliter non. Et addatur in commissione omnium rectorum et
consiliariorum insule quod de cetero vltra illos, qui ad presens sunt in

insula, neminem de nouo exercere permittant officium papatis, qui non
 100 habeat literas nostri dominij cum capitibus consilij decem, sub pena
 ducatorum centum pro quolibet papate, quam exigant syndici uel
 aduocatores.

De parte — 14

De non — 4

Non sinceri — 7

13 nouembris

Ser Octavianus Valerio

Ser Marinus Georgio

Ser Petrus Mozanigo

Capita

Insuper, quia homicidiarij et fures ceterique baniti in huiusmodi
 rebellione fuerunt vocati et, sicut omnes, qui fuerunt rectores in illa
 insula, affirmant, impossibile est expellere huiusmodi homines cum
 110 vxoribus et filijs ex tanto circuitu, quantus est insula Crete, et vtile
 sit facere prouisionem super huiusmodi banitis, qui sit vtilis nostro
 dominio et etiam vniuersitati habitantium in dicta insula, ordinetur
 quod omnes baniti, exceptis banitis pro assassinatoria et rebellione,
 decetero non baniantur de tota insula, sed intelligantur et sint baniti
 115 solum modo de ciuitate et districtu, in quo commiserint maleficium,
 et de decem miliaribus prope illum districtum, in quo fecerint malum.
 Et si erunt baniti pro homicidio, sint etiam baniti de illa terra et
 districtu, in quo natus esset homo mortuus. Verum tamen, ne huius-
 modi baniti frangant confine nec se reducant in teris, de quibus habe-
 120 bunt exilium, ordinetur quod quicumque reperierit aliquem banitum in
 illa terra uel loco uel confinio, de quo erit banitus, si ceperit uel inter-
 fecerit illum, possit eximere se de banno quod haberet, uel vnum alium
 banitum, exceptis proditoribus, rebellibus et assassinis, et ita publi-
 cetur et addatur in commissionibus rectorum et consiliariorum. Et ad
 125 istam conditionem et terminum confinium intelligantur esse et sint et
 alij, qui vsque presentem diem habuerunt exilium de insula predicta,
 exceptis rebellibus et assassinis.

De parte — 16

De non — 7

Non sinceri — 2

Capita suprascripta

Preterea, quia Georgius Teriano, qui est in exilio omnium terra-
 rum et locorum nostrorum, fuit magna causa tanti mali, superaddatur

illi talea, quod quicunque dabit illum viuum, habeat, vltra primam
taleam, si quam habet, iperpera IJm et mortuum iperpera mille; et
135 ita publicetur per totam insulam; et possit etiam extrahere se uel
vnum alium de banno, excepta rebellione uel assassinamento.

De parte — 20

De non — 3

Non sinceri — 2

Capita suprascripta

140 Quia per literas regiminis et per confessiones proditorum claris-
sime videtur quod in omnibus nobilibus et ciuibus illius insule, tam
feudatis quam non, reperta fuit vniuersaliter in tota ista proditoria pra-
tica magna et integra fides et prompta obedientia, conuenit honori
nostro cum grata recognitione ostendere quod non sumus ingrati et
145 quod amamus eos fidelissimos nostros,

(φ. 27r) Vadit pars | quod, transacto mense februario proximo, a solutione
impositionum et grauedinum omnium, que pro guerra sibi erant im-
posite, et exigebantur per officium gubernatorum introituum, absoluantur.
Itaque, exacta impositione, que per totum diem vltimum februarii
150 proximi est limitata et soluenda, nichil vltius ab illis exigatur pro
grauedinibus predictis, et debeant dicti rectores insule illis nostris
fidelibus cum pertinentibus verbis dicere et manifestare quod propter
pacem, que facta est, nostra dominatio illos absoluit.

De parte — 20

De non — 2

Non sinceri — 2

13 nouembris

Ser Octavianus Valerio

Ser Marinus Georgio

Ser Petrus Mozanigo

Capita

Ceterum declaretur quod omnia bona rebellium, que dicti rectores
inuenerint et confiscauerint nostro comuni, debeant per eos vendi ad
160 publicum incantum, saluis tamen dotibus proditorum et creditis spe-
cialium personarum. Que tamen dotes non restituantur vxoribus, nisi
mortuus maritus suus. Regimen autem, quod vendet bona sita in suis
regionibus, habeant V pro Cento eius quod vendiderint. Et in sua
libertate sit illa bona vendere vel ad contatos uel ad terminum V an-

165 norum, sicut sue prudentie melius videbitur. Remanente tamen possessione obligata comuni vsque quo fuerit persoluta.

De parte — 18

De non — 6

Non sinceri — 1

Capita suprascripta

170 Preterea, quia dignum est cum premio et honore exaltare papam Johannem Lima et Andream Nigro, qui huiusmodi tractatum subito manifestauerunt, vt omnes intelligant quod nostra dominatio gratissima et memorabilis est fidei, que sibi per subdictos demonstratur, et istorum exemplo alij animentur seruare fidem et legalitatem nostro domino, dari debeat illi papati a camera nostra Crete iperpira mille in anno pro se, filijs et heredibus legitimis suis || masculis || descendantibus in perpetuum, et quod sui filij et suus consaguineus Nicolaus Lima possint participare de officijs et beneficijs insule Crete, que videlicet dantur ciuibus Crete, si fuerint de legitimo matrimonio nati, et pro securitate persone sue habeat licentiam portandi arma, cum IIIJor apud se, qui videlicet stent secum in domo, sicut a nostro dominio requisuit. Item, vt publico signo honoretur, ex nunc sit captum quod, vacante prothopapa Candide, dictus papa Johannis Lima sit prothopapa. Ceterum quia petijt afflictationes districtus Rethimj nominatas

185 Pazzo et Langa, quas dicit idem papa esse redditus iperperorum circa mille, mandetur regimini Rethimj quod, si cognouerit huiusmodi duo loca esse redditus iperperorum mille uel millescentum vel circa, debeat illa sibi dare loco prouisionis iperperorum mille suprascriptorum, si videlicet || ipsa || erunt in comune nostrum, uel dare illa quando, completa afflictatione, redierint in commune. Et si ille, qui habet afflictationem, fuerit in concordio cum illo papate, debeat regimen illa loca sibi dare et consignare, denotando rem regimini Crete, ne sibi vltra detur prouisio.

(φ. 27v) Item suprascripto Andree Nigro similiter detur per cameram ||

195 nostram || Crete prouisio mille iperperorum in anno pro se et filijs et heredibus || istius || legitimis masculis in perpetuum et licentia armorum cum IIIJor apud se, qui stent secum in domo. Et gratia quam habet solus participandi de officijs et beneficijs Rethimj || sibi || confirmetur et intelligatur ad filios et descendentes suos legitimos et de omnibus

200 officijs et beneficijs et castellanijs totius insule, que dantur suis equalibus, et, ut honore publico extollatur, pro bono exemplo aliorum fidelium, mandetur regimini Crete quod primum officium vel beneficium

uel castellania, quod sub suo regimine vacabit, de illis videlicet que dantur suis equalibus, quod ipse Andrea voluerit, detur sibi pro annis 205 duobus.

Et quia ipsi ambo, papa Johannis et Andreas, veniendo cum nauī Bognolla, perdiderunt omnia bona sua in naufragium supra portum, itaque nichil habent pro expensis, vt ipsi habeant, cum quo reueri possint domum, donentur cuilibet eorum ducati quinquaginta pro 210 expensis.

De parte — 22

De non — 2

Non sinceri — 1

16, 27 pneumaticis διώρθωσα : neomaticis ὁ κῶδιξ || 131 Teriano διώρθωσα (βλ. ἔγγρ. Γ, στ. 8) : Tariano ὁ κῶδιξ || 179 legitimo διώρθωσα : legipt- ὁ κῶδιξ 235 - 236 et heredibus... in perpetuum προστεθειμένον ἐν τῇ Ϝα διὰ παραπομπῆς || 199 legitimos διώρθωσα : legipt- ὁ κῶδιξ || 203 - 204 que dantur προστεθειμένον δι' ἄλλης χειρὸς ἐν τῇ Ϝα.

Θ'

Ἐντολὴ τῶν Συνδίκων πρὸς σύλληψιν τῶν δραπετῶν
Joste de Meir καὶ Ἰωάννου Γαβαλᾶ

1454, Δεκεμβρίου 2

Ἐντολὴ τῶν δύο Συνδίκων Ἀνατολῆς πρὸς τὸν Στρατηγὸν Κρήτης, ἵνα μεριμνήσῃ πρὸς σύλληψιν τῶν ἐκ Χάνδακος δραπετευσάντων ἐγκληματιῶν Joste de Meir, Ἐβραίου, καὶ Ἰωάννου Γαβαλᾶ, καὶ μεταγωγὴν αὐτῶν εἰς Βενετίαν.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 8: Missive e responsive, quat. 2 (1417 - 1450 (καὶ 1454 - 1465))*, ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

Memoria dimissa spectabili domino Francisco Bono, honorabili capitaneo Crete, per sp. dominos Jacobum Pizamanum et Dominicum Triuisanum, syndicos et cetera pro Joste de Meir, hebreo, et Johanne Gauala, fugitiuis.

Copia. Jesus.

5 Spectabilis tanquam pater honorande,

Sicuti scitis, aufugerunt Joste de Meir, hebreus, et Johannis Gauala, alter e carceribus huius ciuitatis, hoc est Joste suprascriptus, et alter ex ipsa ciuitate, id est idem Johannis Gaualla, quos ambos, ob scellera nephariasque operationes suas, jam dudum intromisseramus.

10 Quam ob rem, vigore officij nostri, vobis expresse committimus et in me[mori]am relinquimus, vt omni vestro studio inuestigari fatiatis,

tam in hac ciuitate, quam etiam in districtu, et de tempore in tempus summam diligentiam adhiberi, si inueniri possent. Qui, si inuenti fuerint, eos capi et ad nostram nostrique officij requisicionem in vestris 15 carceribus detineri fatiatis, ipsos deinde sub bona custodia Venetias mittentes, suis carceribus presentandos.

Candide ij decembris 1454.

Jacobus Pizamanus et }
20 Dominicus Triuisanus } Sindici et cetera.

Ego Michael Basilius, suprascriptorum
dominorum sindicorum cancellarius, scripsi.

I'

Πληροφορίαι περὶ τοῦ ἐπικεκηρυγμένου Γεωργίου Θερεϊανού

1454, Δεκεμβρίου 28

Ἐπιστολὴ τῶν δύο Συνδίκων Ἀνατολῆς πρὸς τὸν Στρατηγὸν καὶ τοὺς Συμβούλους Κρήτης, ἀγγέλλουσα τὴν εἰς Εὐβοίαν ἀφίξιν των, τῇ 22 τοῦ μηνός, καὶ πληροφοροῦσα ὅτι κατὰ τὴν ἐκ Μήλου διέλευσίν των εὗρον ἐν τῷ λιμένι πλοιάριον τοῦ ἐξορίστου ἐπαναστάτου Γεωργίου Θερεϊανοῦ, ἔμαθον δὲ παρὰ τοῦ ἐκεῖ εὗρισκομένου Δουκὸς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους [= Γουλιέλμου Κρίσπου] ὅτι οὗτος εὗρίσκεται ἐν Καρπάθῳ, ὅπου ναυπηγεῖ ἕτερον πλοῖον. Ἄς γίνῃ λοιπὸν διάβημα πρὸς τοὺς κυρίους τῆς νήσου ταύτης Κορνάρους πρὸς σύλληψιν τοῦ ἐπικινδύνου τούτου προδότου. Ὑπενθυμίζεται ἐπίσης εἰς τοὺς Συμβούλους ἡ μεταγραφὴ τῶν βιβλίων, καθὰ οὗτοι ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν γραμματέα τῶν Συνδίκων.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia* 8: *Missive e responsive*, quat. 2 (1417 - 1450 (καὶ 1454 - 1465)), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαριθμῆσιν. Αὐτόθι εὗρηται, ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ, δευτέρα μεταγενεστέρα ἐπιστολή, σχεδὸν πανομοιότυπος πρὸς τὴν παροῦσαν, ἔχουσα διαφόρους μόνον τὰς ἡμερομηνίας ἀποστολῆς καὶ λήψεως (8 καὶ 23 Ἰανουαρίου 1454 = 1455) καὶ μὲ τὴν ἔνδειξιν ἐν τέλει: *replicata*.

Spectabiles et generosi tanquam patres carissimi,

Ut spectabilitates vestre de nauigatione et progressibus nostris cer[tiores] redda[ntur], ei[s]dem significamus nos ad hanc ciuitatem 22 huius circa octauam horam diei applicuisse ab hisque spectabilibus 5 dominis baiulo et capitaneo nostre illustrissime d. nostre honorifice susceptos fuisse. In ipsa itaque nauigatione nostra, propter ventos contrarios contigit nobis in portum Milij dieurtē, ubi nobis nunciatum fuit Georgium Theriano, exulem et rebellem Illustrissime d. nostre,

in ipsa insula esse, in portu cuius insule inuenimus quandam fustam
 10 || suam ||, quam ei accepi fecit sp. d. Bernardus Capello, supracomi-
 tus, eumque Georgium diligenter perquiri fecimus, quoniam a duce
 Egeopelagi, qui ibi erat, intelleximus ipsum in insula Scarpanti con-
 strui facere fustam vnam bancorum 22 et non fuit modus ipsum habere.
 Et ideo ad spectabilitates vestras scribimus, ut modum adhibeant cum
 15 illis nobilibus de domo Cornaria, quorum insula ipsa est, ne idem
 Georgius permittatur ipsam fustam proficere et omnimo modus adhi-
 beatur, quod in vires Illustrissime d. nostre perueniat. Hoc itaque
 quantum importet vestre spectabilitates optime intelligunt, ideoque
 putamus ipsas ad hec opportunas prouisiones facturas, quoniam certe
 20 casus iste iudicio nostro omnem prouisionem requirit, ut proditor et
 rebelis iste habeatur, qui dies noctesque non cessat multa mala per
 loca et subdictos Illustrissime d. nostre facere. Propterea commemora-
 mus vobis spectabilibus dominis consiliariis, quod velitis, juxta requi-
 sitionem nostram vobis factam, transcribi facere libros omnes, quos
 25 vobis in scriptis dimisimus. Putamus spectabilitates vestras, sicuti
 cancellario nostro sepius dixistis, nobis officioque nostro satisfacere
 debere circa hoc, maxime ad bonum et vtile Illustrissime d. nostre
 remediare videatur.

Ex Nigroponte, 28 decembris 1454.

30 Jacobus Pizamanus et }
 Dominicus Triuisano } Sindici et prouisoires et cetera.

Recepta die VIJJ januarii 1454.

In mansione uero dictarum literarum sic continebatur :

Spectabilibus et generosis dominis Francisco Bono, honorabili capitaneo,
 et consiliariis Crete, tanquam patribus carissimis.

Copia. Jesus.

ΙΑ΄

Ἀποστολὴ χρημάτων εἰς Ρέθυμνον
 πρὸς πληρωμὴν τῶν καταδοτῶν καὶ δι' ἔργα ὀχυρώσεως

1455, Ἀπριλίου 23

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸν τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, διατάσ-
 σουσα τὴν ἄμεσον ἀποστολὴν 200 χρυσῶν δουκάτων εἰς τὸν Ρέκτωρα Ρεθύ-
 μνου πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ φρουρίου Μυλοποτάμου καὶ πληρωμὴν τῆς ἀμοιβῆς
 τῆς ἐπικηρύξεως εἰς τοὺς παραδίδοντας ἐπαναστάτας.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 8 : Missive e respon-*
sive, quat. 2 (1417 - 1450 (καὶ 1454 - 1465)), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαριθμῆσιν.

Franciscus Foscari, dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Benedicto Viturj, de suo mandato duche, et Francisco Bono, capitaneo, ac consiliarijs necnon camerarijs Crete, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

- 5 Propter malam temporis conditionem, camera nostra Rethimi exterminata et ad necessitatem pecuniarum deducta est. Et quia necesse penitus est, vt pecunias habeat et pro reparatione castri Milopotamj et vt taleas persolvere valeat presentantibus rebelles, ad quos habendos permaxime vigilandum est, volumus et vobis expresse mandamus, vt,
10 omni exceptione amota, mittere penitus debeatis regimini nostro Rethimi de presenti ducatos IJ^c auri vel valorem, vt exequi valent mandata nostra.

Date in nostro ducali palatio, die XXIIJ aprilis, indictione IIJ, 1455.

Recepte Candide die XVIIIJ. Maij 1455.

10 amota διώρθωσα : amonta ó κώδιξ

IB'

'Αποστολή φρουρῶν τῶν Ρεκτῶρων Ρεθύμνου καὶ Χανίων

1455, 'Ιουνίου 29

'Απόφασις τῆς Γερουσίας περὶ ἀποστολῆς, μετὰ τῶν νέων Ρεκτῶρων Χανίων καὶ Ρεθύμνου, 25 πεζῶν, πρὸς φρουρὰν ἑκατέρου, ἕνεκα τῶν ἐν Κρήτῃ συμβεβηκότων καὶ τοῦ ἐν Ρεθύμνῳ καὶ Χανίοις σοβοῦντος εἰσέτι κινδύνου.

'Εκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Senato Mar*, reg. 5 (1453 - 1456), φ. 88ν.

Μνεία του ὑπὸ H. Noiret, Documents inédits, σ. 444.

MCCCCLV die XXVIIIJ maii

Ser Franciscus Contareno, Sapiens Terre Firme.

- Quoniam per condiciones temporum et res occursas in insula nostra Crete habenda est singularis aduertentia civitatibus et locis illius insule nostre et presertim Rethimi et Canee, que duo civitates
5 non stant sine suspicione et aliquo periculo, presertim quod custodia male fulcite sunt et rectores nostri, male associati, male facere possunt expedientes provisiones. Et propterea vadit pars quod rectores ituri ad civitates predictas Canee et Rethimi ducant secum unam bandriam

26 - 1 - 1960

XXV peditum pro quoque, qui habeant stipendium quod habent illi,
 10 qui in Candidam mittuntur. Et eis solvatur per illas cameras de earum
 introitibus de tempore in tempus, ut vivere valeant et ut cum effectu
 pedites ipsi inveniantur et mitti possint ad loca predicta, debeant
 rectores predicti accipere denarios necessarios ad cambium pro locis
 predictis, quos postea solvant de denariis illarum camerarum nostrarum.

De parte — 107

De non — 8

Non sinceri — 2

ΙΓ'

Ἐπαναφορὰ τῶν παλαιῶν περὶ ἐξορίστων διατάξεις

1455, Ἰουνίου 11

Ἀποφασίς τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς ἰσχύν, τῇ
 αἰτήσῃ τῆς πρεσβείας τῶν Κρητῶν εὐγενῶν καὶ φεουδαρχῶν, τῆς παλαιᾶς
 περὶ ἐξορίστων ἀποφάσεως τοῦ 1329. Αἱ περὶ τούτων εὐεργετικαὶ διατάξεις
 τῆς ἀποφάσεως τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου (βλ. ἐγγρ. Η', στ. 106 - 130)
 θὰ ἰσχύουν εἰσέτι μόνον μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης.

Ἐκδεδομένον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 15 (1454 - 1459), φ.
 56ν ὑπὸ V. Laman sky, *Secrets d'État de Venise*, σ. 691, σημ. 1.

Ἡ κοινοποιοῦσα τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη Βενετίας πρὸς τὸν
 Δούκαν Κρήτης, ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1455, φέρεται ἀνέκδοτος ἐν A.S.V. — *Duca di Can-*
dia 8: Missive e responsive, quat. 2 (1417 - 1450 (καὶ 1454 - 1465)), ὅπερ δὲν ἔχει
 σελιδαρίθμῳ. Αὕτη φέρει ἐν τέλει τὴν ἐνδειξιν: *Recepte die VI julij 1455* καὶ
 τὴν σημείωσιν: *Die VII julij 1455, de mandato dominij fuit publicata pars su-*
prascripta de verboque ad verbum, prout continetur, per Johannem Marchize,
gastaldionem, in lobio Sancti Marci.

Die XI junij (1455) cum addicione

Ser Andreas Vendramino

Ser Marcus Maripetro

Ser Andreas Dandulo

Capita

Cum propter partem captam in hoc consilio de mense nouembri
 preterito super facto banitorum insule Crete venerint Venetias tres
 ambassiatores, videlicet nobiles viri Antonius de Medio, Marcus Viaro
 5 et Petrus Manolesso, qui pro parte omnium nobilium et pheudatorum
 totius illius insule exposuerunt dominio nostro et successiue capitibus
 huius consilij quantum fuerit pars ipsa displicibilis et molesta cunctis
 nobilibus et pheudatis et omnibus alijs bene uiuere querentibus, pro-

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Ἔτος ΚΘ'

15

pter plurima inconuenientia, scandala, homicidia et alia mala, que
 10 sequentur et iam inceptum est sequi, cum manifesto periculo persona-
 rum, destructione facultatum suarum durante parte predicta, rationibus
 et causis per ipsos ambassiatores particulariter allegatis, petentes
 proinde cum omni instantia et efficatia possibili et humiliter supplican-
 tes quod pars ipsa reuocetur, sicut per eorum expositionem lectam
 15 huic consilio difuse continetur.

Vadit pars, consideratis predictis omnibus et intellectis etiam his,
 que scribit regimen Crete super hoc et pro contentamento et comuni
 bono omnium fidelium nostrorum illius insule, quod ordinetur, aucto-
 ritate huius consilij et captum sit quod omnes illi, qui decetero ban-
 20 nientur, videlicet a die publicationis presentis partis, in antea rema-
 neant in banno, sicut disponit et ordinat pars capta in consilio Roga-
 torum de MCCCXXVIIIJ. Verum illi, qui erant banniti tempore partis
 capte in hoc consilio de mense nouembri nuper preterito et qui repe-
 rientur banniti usque ad publicationem huius presentis partis, gaudeant
 25 beneficio ipsius partis capte de dicto mense nouembri, exceptis rebel-
 libus et assassinis et cetera, sicut in illa continetur. Et in reliquo pars
 predicta de mense nouembri nullam habeat uigorem, sed habeatur pro
 reuocata.

De parte — 20

De non — 2

Non sinceri — 0

ΙΔ'

Ἀμοιβὰι εἰς τρεῖς Πεθυμνίους δρᾶσαντας κατὰ τῶν συνωμοτῶν

1455, Ἰουνίου 11

Ἀπόφαισις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἀπονομῆς ἀμοιβῶν καὶ ἀξιο-
 μάτων εἰς τοὺς εὐγενεῖς Βενετοὺς Πεθύμνου Ἀνδρέαν Barozzi, Λεονάρδον
 Cornario καὶ Πέτρον Avonai διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς Βενετίας δρᾶσιν των κατὰ
 τὴν συνωμοσίαν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ καὶ περὶ ἀμνηστεύσεως τοῦ Ἰωάννου
 Καβαλλαρίκη ἢ Κούκλη. Τοῦ λοιποῦ οὐδεμία νέα αἵτησις ἀμοιβῆς θὰ γίνε-
 ται δεκτή.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 15 (1454 -
 1459), φ. 57r.

Μετάφρασίς του εἰς τὴν γαλλικὴν (ὑπὸ τὴν ἐσφαλμένην ἡμερομηνίαν 21 Ἰου-
 νίου 1455) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. K é r o f i l a s, Les Vlasto, σ. 69 - 71.

Die XI junij (1455) cum additione

Ser Andreas Vendramino

Ser Marinus Maripetro

Ser Andreas Dandulo

Capita

Cum comparuerint coram capitibus istius consilij nobiles viri ser Andreas Baroci, habitator Rethimi, ser Leonardus Cornario et ser Petrus Auonal, similiter habitatores Rethimi, exponentes ea, que fecerunt in illa conspiratione Sifij Vlascho, pro conseruatione honoris et status nostri dominij, et petentes propter eorum bona opera prouideri sibi, sicut in supplicatione cuiuslibet eorum lecta huic consilio particulariter continetur. Quibus omnibus intellectis, uisis etiam litteris rectorum deinde scriptis in eorum recommendationem, dignum uideatur et
10 conueniens prouidere de aliquo premio pro aliquali recompensatione bonarum operationum suarum et etiam pro exemplo aliorum,

Vadit pars quod predictus ser Andreas Baroci, auctoritate huius consilij, sit capitaneus Burgi Rethimi per annos quinque post complementum termini illius, qui est ad presens ibidem capitaneus, et cum
15 salario et conditionibus consuetis. Item quod ipse et fratres sui habeant licentiam armorum cum quatuor apud se, pro securitate suarum personarum.

Et quod Janes Caualarici, cognominatus Cucli, libere absolatur ab omni banno.

De parte — 13

Ser Leonardus Contareno, consiliarius

Vult partem capitum per totum et, ultra hoc, detur sibi libere possessio de la Miriocefala, quam habet ad presens ad afflictum Georgius Capsodasi, completa afflictatione ipsius Georgij, sed interim idem ser Andreas exigit ab eo afflictum, quem soluit annuatim.

De parte — 9

De non — 0

Non sinceri — 0

Capita

Predictus uero ser Leonardus Cornario sit Castellanus castri Bicorni per annos quinque, completo tempore illius, qui nunc est ibi,
30 cum salario et conditionibus consuetis. Item quod habeat licentiam armorum cum duobus apud se, pro securitate persone sue.

De parte — 19

De non — 3

Non sinceri — 0

Capita

35 Supradicto autem ser Petro de Auonal concedetur iudicatus de Lamiri ad partem dele Siurites in districtu nostro Rethimi per annos quinque, cum salario et conditionibus consuetis. Item quod ipse et ser Georgius, frater eius, habeant licentiam armorum cum duobus apud se, pro securitate personarum suarum.

De parte — 18

De non — 3

Non sinceri — 1

Die XI junij cum additione

Capita

Quod decetero si quis petierit aliquid pro causa rebellionis Sifij, 45 Cretensis rebellis nostri contra ciuitatem nostram Rethimi, non debeat amplius audiri, sed petitionibus omnium silentium imponatur, sub pena ducatorum centum pro quolibet ponente uel consentiente partem seu gratiam in contrarium. Et si occurreret quod aliqua declaratio fieri deberet regimini Crete, ea fiat per istud consilium sine additione.

De parte — 19

De non — 3

Non sinceri — 0

Die dicto, sine additione

Capita

Quod additio accepta pro causa conspiracy facte per Sifium, 55 rebellem nostrum contra ciuitatem nostram Rethimi, intelligatur esse expirata.

De parte — 14

De non — 0

Non sinceri — 0

22 la Miriocefala διώρθωσα : Lamirio Gefala ó κώδεξ.

IE'

Ἀμοιβαὶ εἰς τὸν καταδότην τῆς συνωμοσίας
τοῦ Σήφη Βλαστοῦ Ἰωάννην Λίμαν

1455, Ἰουνίου 19

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας εἰς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, γνωστοποιούσα τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ χορηγήσεως εἰς τὸν ἱερέα Ἰωάννην Λίμαν, ὡς ἀποκαλύψαντα τὴν συνωμοσίαν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ,

1000 ὑπερπύρων ἔτησίως διὰ βίου, ὥς καὶ εἰς τοὺς νομίμους ἄρρενας κληρονόμους του. Οἱ υἱοὶ καὶ ὁ ἀδελφός του Νικόλαος θὰ μετέχουν τῶν ἀξιωμάτων καὶ προνομίων τῶν Κρητῶν πολιτῶν. Ὁ Λίμας θὰ ὀπλοφορῇ καὶ θὰ ἔχη τέσσαρας σωματοφύλακας. Εὐθὺς ὥς κενωθῇ ἡ θέσις τοῦ πρωτοπαπᾶ Χάνδακος, θὰ λάβῃ αὐτήν. Ἀντὶ τῶν 1000 ὑπερπύρων ἃς καρποῦται τὰς προσόδους τῶν δημοσίων κτημάτων εἰς τὰ χωρία Πατσῶ καὶ Λαγκά, ἃν δὲν ὑπερβαίνουν αὐταὶ ἔτησίως τὰ 1000-1100 ὑπέρπυρα (πρβλ. ἔγγρα. Η', στ. 170-193).

*Εκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 8 : Missive e responsive*, quat. 2 (1417 - 1450 (καὶ 1454 - 1465)), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

[Franciscus Foscari, dei grat]ia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Benedicto [Victuri, de suo mandato du]che, et consiliarijs, ac Francisco Bono, capitaneo Crete et ...[successoribus, fidelibus] dilectis salutem et dillectionis affectum.

- 5 Cognoscentes fidei inte[gritatem et devo]tionem, quam effectum operis demonstravit fidelissimus noster [subdictus papas Johannes] Lima in detegendo conspiracionem illam, quam nuper nequissimus Sifius [Vlasto contr]a statum nostrum in insula nostra Crete pertractabat, vollentesque ipsum papatem [Johanmen] digno premio remunerare, vt omnes intelligant quod gratissimj et memo[res illi]us sumus fidei, que nobis per nostros subditos demonstratur, etiam pro aliorum [exe]mplo, cum nostro consilio X et additionis, deliberauimus quod dari debeant ipsi pa[pati] Jo[hanni] a camera nostra Crete iperpira mille in anno pro se, filijs et heredibus suis legitimis masculis descendentibus in perpetuum et quod sui filij et suus consanguineus Nicolaus Lima possit participare de officijs et beneficijs insule Crete, que videlicet dantur ciuibus Crete, si fuerint de legitimo matrimonio nati, et pro securitate persone sue habeat licentiam portandi arma cum quatuor apud se, qui videlicet stent secum in domo. Insuper, ut signo publico honoretur, deliberauimus quod, uachante prothopapa Candide, idem papas Johannes Lima sit protopapa. Preterea, quia predictus papas Johannes petijt afflictaciones duorum locorum districtus Rethimj, videlicet Pazzo et Langa, que dicuntur esse redditus iperperorum circa mille, deliberauimus quod, si regimen vestrum Rethimi, cuij scripsimus super hoc, cognouit huiusmodi duo loca esse redditus iperperorum mille uel mille centum uel circa, debeat illa sibi dare loco prouisionis iperperorum mille suprascriptorum, si videlicet erunt in nostro comune, uel dare illa quando, complecta afflictacione, redierint in comune. Et si ille, qui habet afflictum, fuerit in concordio cum illo

30 papate, debeat predictum regimen ipsa loca dare et consignare, dando de hoc vobis noticiam, ne sibi vltra detur prouisio suprascripta iperperorum mille. Mandamus itaque vobis, cum eodem consilio, quatenus, sicut superius deliberatum est, in quantum ad uos attinet, obseruetis et obseruari inuiolabiliter faciatis, facientes has nostras literas in actis
35 vestri regiminis ad futurorum memoriam registrari et registrata presentanti restitui.

Date in nostro duchali palacio die XVIIIJ mensis junij, indictione IIJ. M^o CCCCLV.

Recepta die XXVJ julij 1455.

15 πρὸ τοῦ sui filij εἶχε γραφῇ suus filius, ὅπερ ἀκολούθως διεγράφη.

ΙΓ'

**Ἀμνήστευσις τοῦ Ἰω. Καβαλλαρίκη ἢ Κούκλη,
ὡς βοηθήσαντος εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ**

1455, Ἰουνίου 20

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, γνωστοποιοῦσα ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἄρσεως τῆς εἰς ἔξορίαν καταδίκης τοῦ Ἰωάννου Καβαλλαρίκη ἢ Κούκλη, πρὸς ἀμοιβὴν του ὡς βοηθήσαντος εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ (πρβλ. ἔγγρ. ΙΔ', στ. 18 - 19).

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 8: Missive e responsive, quat. 2 (1417 - 1450 (καὶ 1454 - 1465))*, ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

Franciscus Foscari, dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Vniuersis et singulis nobilibus et sapientibus viris duche et consiliariis ac capitaneo Crete, ceterisque rectoribus, consiliariis et officialibus nostris illius insule, ad quos presentes aduenerint, fidelibus dilectis
5 salutem ed dilectionis affectum.

Habentes informationem veridicam quod Johannes Caualarici, cognominatus Cucli, se promptum et diligenter exhibuit, vt nequissimus proditor Siphius Vlasto caperetur et in manibus regiminis nostri Rethimi consignaretur, vt sentiat de bono opere suo benignitatem et
10 gratiam nostram, cum nostro consilio decem et additionis deliberauimus quod idem Johannes Caualarici libere absoluator ab omni bano, quod habet, mandantes vobis et vestri cuilibet, cum eodem consilio,

quatenus huiusmodi deliberationem et absolutionem, in quantum ad uos attinet, obseruetis et obseruari inuiolabiliter faciatis.

15 Date in nostro ducali palatio die XX mensis junij, indictione, IIJ. MCCCCLV.

ΙΖ'

Πρότασις μεταβιβάσεως ἀξιώματος θανόντος ἀντεπαναστάτου εἰς ἀδελφόν του

1455, Ἰουνίου 27

Πρότασις ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῶν Δέκα (ἀπορριφθεῖσα) περὶ μεταβιβάσεως τοῦ ἀξιώματος τοῦ δικαστοῦ Ἀμαρίου (Lamiri), ὅπερ εἶχε λάβει ὁ προσφάτως θανὼν Πέτρος de Avonal, διὰ τὰς κατὰ τὴν συνωμοσίαν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ προσενεχθείσας ὑπηρεσίας του (βλ. ἐγγρ. ΙΔ', στ. 35 - 42), εἰς τὸν ἀδελφόν του Γεώργιον, ὅστις θὰ παρέχῃ τὸ ἥμισυ τῶν προσόδων εἰς τοὺς ἀνηλίκους υἱοὺς τοῦ Πέτρου.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 15 (1454 - 1459), φ. 58v.

Μετάφρασις του εἰς τὴν γαλλικὴν (μετὰ παραλείψεως τοῦ ἐν τέλει ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς ψηφοφορίας) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. Kérofilas, Les Vlasto, σ. 71.

Die 27 junij <1455>

Capita

Cum pridem per istud consilium concessum fuerit ser Petro de Auonal Judicatum de Lamiri, pro aliquali recompensatione eorum, que fecit et exercuit se in conspiratione Sifij Vlasco contra ciuitatem nos-
5 tram Rethimi, et sicut nouiter habetur, idem ser Petrus mortuus est, relictis filiis paruulis, Et dignum ac pium sit, quod de beneficio nostro predicto, quo idem ser Petrus gaudere non potuit, filij gaudeant et sentiant benignitatem et gratiam nostram,

Vadit pars, quia filij predicti condam ser Petri, propter paruam
10 etatem, illud officium exercere non possent, quod ser Georgius, frater ipsius condam ser Petri, habere et exercere possit Judicatum predic-
tum, cum modis et conditionibus prefato ser Petro concessis, dando medietatem vtilitatis dicti officij filijs ser Petri predicti.

De parte — 6 — 6

De non — 4 — 5

Non sinceri — 4 — 3

ΙΗ'

Ἀνακρίσεις κατὰ τοῦ πρωτοπαπᾶ Ρεθύμνου
Πέτρου Τζαγκαροπούλου ὡς ὑπόπτου συνωμοσίας

1461 (βενετ. ἔτ. 1460), Φεβρουαρίου 11 - 13

Ἀπόφαισις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ διώξεως τοῦ ἐκλεγέντος πρωτοπαπᾶ Ρεθύμνου Πέτρου Τζαγκαροπούλου, καταγγελθέντος ὡς ὑπόπτου ὑπὸ τοῦ Ρέκτωρος Παύλου de Priolis. Εἰς τὸν προσεχῶς μεταβαίνοντα εἰς Ρέθυμνον Ρέκτωρα Ἀνδρέαν de Molino καὶ τοὺς δύο Συμβούλους του ἀνατίθεται ἡ διενέργεια τῶν ἀνακρίσεων. Ἐὰν εὑρουν εὐσταθούσας τὰς καταγγελίας, δέον ν' ἀπολύσουν αὐτὸν καὶ ἀποστείλουν εἰς Βενετίαν μετὰ τῆς σχηματισθησομένης δικογραφίας. (Πρότασις περὶ ἀμέσου ἀπολύσεως καὶ τιμωρίας του ὑπὸ τοῦ Ρέκτωρος Ρεθύμνης, ὡς καὶ μὴ ἀντικαταστάσεώς του πάντως διὰ τοῦ ἱερέως Μακαρίου Κλάδου, δὲν ἐγένετο δεκτὴ).

Ἐκδίδεται ἀκεραίως τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460 - 1466), φ. 22r.

Ἡ ἀρχὴ του (στ. 1 - 10), μετὰ βραχείας περιλήψεως τῆς συνεχείας, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ V. L. a m a n s k y, *Secrets d'État de Venise*, σ. 045 - 046 (ἀριθ. 5).

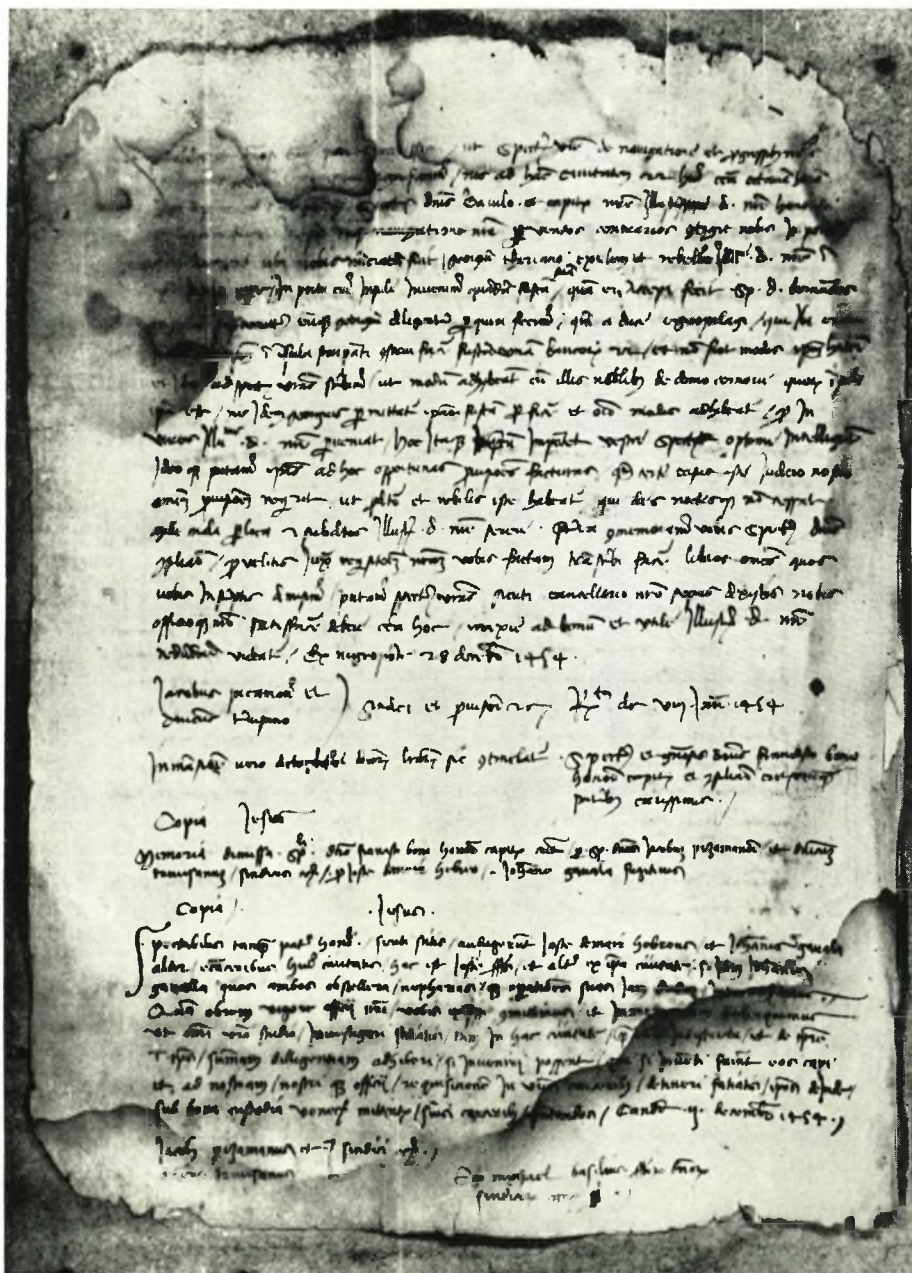
MCCCCLX die XI februarii

Ser Aloisius Diedo
Ser Aloisius Bembo
Capita

Cum denuntiatur fuerit Capitibus, quod in loco nostro Rethimi habitet quidam Petrus Zancharopulus, electus prothopapa, qui non est catholicus Xristianus nec fidelis nostro dominio, sicut per denuntiam
5 et depositionem virorum nobilium ser Pauli de Priolis, rectoris, et ser Jeronimj Diedo, consiliarij Rethimi, lectam isti consilio, constat, et considerato presenti tempore et his, que sonant de rebus Theucris, et quod rebellio proxima Rethimi processit a papatibus inimicis nostris, sit optimum consilium ad hoc providere,

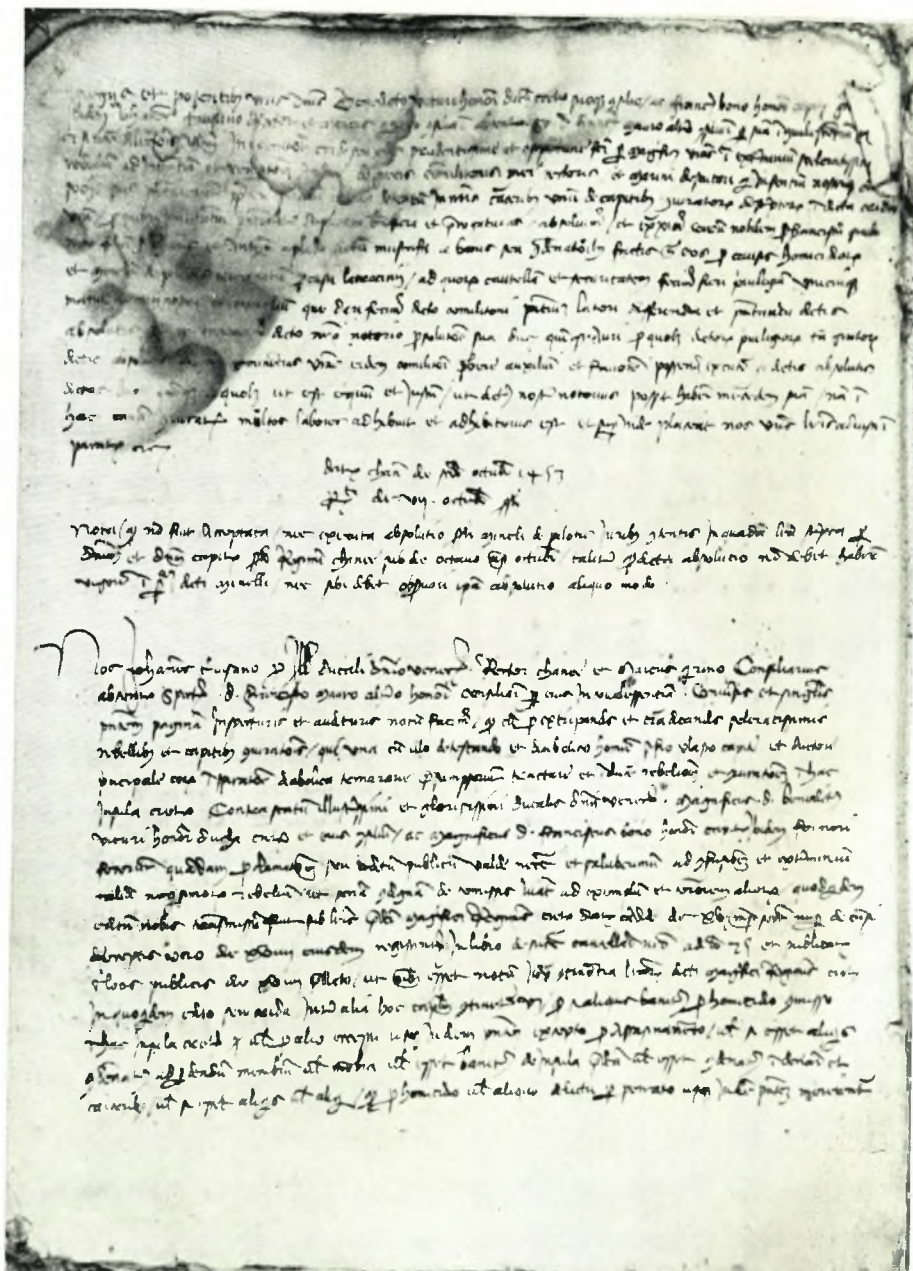
10 Vadit pars quod scribatur et mandetur regimini Rethimi et successoribus quod, uisis presentibus, licentiare debeat dictum Petrum de Rethimo et insula Crete, sub illa pena, que dicto regimini uidebitur, et cassare eum ab officio prothopapatis Rethimi, non conferendo dictum officium presbytero Machario Claudio, qui hic est, ullo modo. Sed eli-
15 gere unum alium in officio predicto, qui sit fidelis nostri dominij et catholicus Xristianus, tenendo secretum apud se quod officium non conferatur presbytero Machario predicto.

De parte — 7 — 6

1. -- Τὰ ὑπ' ἀρχῆ. Γ' καὶ Θ' ἔγγραφα.

Archivio di Stato di Venezia — Duca di Candia 8 : Missive e responsive,
quat. 2 (1417 - 1450 καὶ 1454 - 1465).

2. — Τὸ ὑπ' ἀριθ. Ε' ἔγγραφο καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Σ'.

Archivio di Stato di Venezia — Duca di Candia 2 : Ducali e lettere ricevute,
quat. 26 (1453 - 1454).

Ser Laurentius Mauro, caput

Vult quod inquisitio predicta de ipso Petro committatur uiris no-
20 bilibus ser Andree de Molino, profecturo rectori, et ser Laurentio Griti,
consiliario Rethimi, et alio consiliario et si inuenerint sicut denuntia-
tum est, eum licentiare debeant de Rethimo et insula Crete, mittantque
processum formatum per eos ad capita.

De parte — 5 — 5

De non — 0 —

Non sinceri — 5 — 6

Die XIIJ februarij

Capita

Quod inquisitio eorum, que opponuntur Petro Zancharopulo, pro-
thopapati Rethimi, committatur viris nobilibus ser Andree de Molino,
30 profecturo rectori, et ser Laurentio Victuri, consiliario Rethimi ac alio
consiliario. Et si inuenerint sicut denuntiatum est, formato processu,
ipsum Petrum licentiare sibi que mandare quod ueniat ad nostrum do-
minium et capita huius consilij mittantque processum suis literis in-
clusum.

De parte — 10

De non — 0

Non sinceri — 6

ΙΘ'

Ἀνακρίσεις περὶ συνωμοτικῆς δράσεως
τῶν εἰς Κρήτην ἐκ Κωνσταντινουπόλεως προσφυγόντων
καὶ ἀπέλασις τῶν ὑπόπτων

1461, Ἀπριλίου 27

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, δι' ἧς διατάσσεται ἡ Αὑθεντία
τῆς Κρήτης, ἵνα, πρὸς πρόληψιν τῆς ἀναβιώσεως τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ρεθύ-
μνου, ἐνεργήσῃ διακριτικὴν ἐρευναν περὶ τῶν ἀνὰ τὴν Κρήτην ἐκ Κωνσταν-
τινουπόλεως καὶ Μορέως προσφύγων, εὐγενῶν, ἀσιτῶν, ἱερέων καὶ μονα-
χῶν καὶ ἀπελαθοῦν ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας ὅσοι ἐκ τούτων κριθοῦν ἐπι-
κίνδυνοι.

Ἐκδεδομένον μερικῶς (ἐξαιρέσει τοῦ τέλους) ὑπὸ ἐσφαλμένην ἡμερομηνίαν 27
Αὐγούστου, ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460 - 1466), φ. 25ν ὑπὸ
V. L a m a n s k y, Secrets d'État de Venise, σ. 046 (ἀριθ. 6).

Κ'

Ἀνακρίσεις κατὰ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου
ὡς ὑπόπτου συνωμοσίας

1461, Ἰουνίου 19

Ἀπόφαισις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ συλλήψεως καὶ ἀνακρίσεως τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου Ἀργυροπούλου, κατοικοῦντος ἐν χωρίῳ Γερακάρι, περὶ οὗ ὑπάρχουν πληροφορίες ὅτι συνωμοτεῖ. Ὡς ἐρωτηθῶν οἱ Μανόλης Λίμας καὶ Κώστας Καβαλλαρίκης, οἵτινες γνωρίζουν πολλά, καὶ ὥς ληφθῶν τὰ προσήκοντα μέτρα κατὰ τῶν ἐνόχων μετὰ πάσης μυστικότητος. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς πολυαριθμοὺς εἰς Κρήτην ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μορέως ἐρχομένους, ἰδίᾳ ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460-1466), φ. 30r. Περίληψίς του (μετὰ τῶν δύο πρώτων στίχων) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ V. Lamansky, *Secrets d'État de Venise*, σ. 047 (ἀριθ. 7). Μνεία του ὑπὸ F. Thiriet, *La Romanie vénitienne*, σ. 433 (καὶ σημ. 2).

Die XVIIIJ junij (1461)

Capita

Quod scribatur regimini Crete in hac forma.

- Ad notitiam nostram deuenit qualiter Joannes Argyropolus, Constantinopolitanus, habitator uille de Jerachari, tractat contra statum
5 nostrum, sicut per scripturam, quam uobis mittimus presentibus inclusam, poteritis intueri. Et propterea existimantes hanc materiam sicut merito debet existimari, Volumus et cum nostro consilio decem fidelitati vestre mandamus quod cum solita prudentia uestra procurare debeatis habendi in vestris manibus dictum Joannem Argiropulum et
10 ab illo habere ueritatem cum quibus se intelligit et qualiter hic tractatus se habet et facere in hoc casu contra eum et alios culpabiles id quod honori nostro ac bono et securitati nostri status uidebitis conuenire, tractando hanc rem quanto cautius et secretius fieri poterit, sicut de uestra sapientia plene confidimus. Et pro intelligendo peramplius
15 istam materiam, debeatis etiam audire Manoli chir Lima et Costa Chaualarici, qui, sicut refert papa Georgius, sciunt hunc ordinem, sicut ipse papa, et dixerunt illi se scire alias res secretiores et importantiores. Et de omni eo, quod de tempore in tempus feceritis, sitis solliciti per frequentes literas dare noticiam nostro dominio.
- 20 Insuper, sicut per alias nostras literas uobis scripsimus de illis Constantinopolitanis et Amoreitis, qui in insula Crete uenerunt, debea-

tis habere magnam aduertentiam, nequid periculi possit occurrere. Ita nunc cum dicto consilio decem replicamus quod in predictis Constantinopolitanis et Amoreitis ac papatibus et calioeris aliisque simili-
 25 bus debeatis diligenter aduertere et presertim quia, sicut informati sumus, sunt in numero ualde grandi et pro sapientia et prudentia vestra taliter prouideatis quod aliquod inconueniens uel periculum statui nostro euenire non possit.

De parte — 15

De non — 0

Non sinceri — 1

7 existimari διώρθωσα : exti- ὁ κῶδιξ

ΚΑ΄

Μέτρα ἐπαγρυπνήσεως ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐν Ρεθύμνῳ ριφθεισῶν προκηρυξέων

1461, Ἰουνίου 22

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, ἐπανερχομένου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς συνωμοτικῆς κινήσεως ἐν Κρήτῃ (πρβλ. ἐγγρ. Κ΄), ἐξ ἀφορμῆς ἑλληνικῶν προκηρυξέων εὐρεθεισῶν εἰς τὴν πύλην τοῦ Ρεθύμνου καὶ ἀποσκοποῦσῶν εἰς τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Σήφη : ἡ Αἰθεντία τῆς Κρήτης ὀφείλει νὰ πράξῃ τὸ πᾶν πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ αὐστηρὰν τιμωρίαν τῶν συνωμοτῶν. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἄς δοθῇ εἰς τοὺς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μορέως πρόσφυγας : οἱ πλέον ὑποπτοι ἄς ἀπελαθοῦν, οἱ μοναχοὶ καὶ ἱερεῖς ἄς κατοικήσουν εἰς Κέρκυραν καὶ τὰ πέριξ. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν κατὰ θάλασσαν δυνάμεων Victor Capello διατάσσεται ν' ἀποστείλῃ ἀμέσως εἰς Κρήτην πέντε γαλέρας πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Αἰθεντίας κατὰ τὴν λῆψιν τῶν ἐνδεικνυομένων μέτρων.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X : Misti*, reg. 16 (1460 - 1466), φ. 30ν.

Περὶληψίς του ἐδημοσιεύθη ὑπὸ V. L a m a n s k y, *Secrets d'État de Venise*, σ. 047 (ἀριθ. 7 <bis>), ἀνεδημοσιεύθη δ' ἐντεῦθεν ὑπὸ C. K é r o f i l a s, *Les Vlasto*, σ. 51, σημ. 1 καὶ (ἐκ δευτέρου !) σ. 322 - 323 (ἀριθ. F).

MCCCCLXI die XXII. junij
regimini Crete.

Ser Jacobus Dandulo
Ser Nicolaus Marcello
Ser Carolus Marino
Capita

Proximis his diebus, ob ea, que ad nostram noticiam deducta fuerant de mala et praua dispositione comitatorum et subditorum illius
5 Insule nostre ad conspirandum contra honorem et statum nostrum, ac etiam propter illa, que habueramus de magno numero Constantinopolitanorum et aliorum prouincie Amoree, qui illuc se contulerant ad habitandum, scripsimus uobis, cum deliberatione consilij nostri X, quantum tunc usque oportere nouimus literasque ipsas ad uos mitti
10 mus his adiunctas. Nouissime uero, cum a regimine nostro Canee acceperimus certas litteras sibi missas per regimen Rethimi, vna cum quadam copia literarum directarum ipsi regimini, que reperte fuerunt super portam paruam illius ciuitatis et traducte fuerunt de greco in latinum. Eas copias, etsi teneamus uos jam antea acceperisse, statuimus
15 tamen pro grauitate et pondere huius rei, quam tantum magnificimus quantum omni jure debemus ad uos mittere his implicatas; et quidem admirari compellimur quod cum, ut scimus, de rebus predictis noticiam habueritis, nihil nobis scripseritis seu prouisionem non feceritis. Quam ob rem scribendas has nostras ad uos duximus, mandantes, cum prefato
20 consilio nostro X, ut cum, sicut uidebitis, renouate esse uideantur coniurationes et proditioes condamnati Sifi ac complicum sequaciumque suorum, qui non fuerunt ita sufficienter purgati, ut opus erat, ad hanc rem, statui nostro importantissimam, spiritus vestros et ingenia dirigatis inquirendo materiam istam per illos omnes meliores et cautiore
25 modos, qui prudentijs vestris uidebuntur, ut deueniatis in lucem conspiracy istius et illorum, qui tantam perfidiam contra statum nostrum machinari nituntur, contra quos uolumus, maximeque contra principales, ut rigidam justiciam faciatis. In hac autem re tanto studiosius tantoque feruentius per uos procedendum est, quanto maior
30 consideratio habenda est in Constantinopolitanos et alios partium Amoree, qui ad insulam illam nostram se reduxerunt. Quoniam non est dubium quod ex hoc etiam maius periculum concitari posset. Verum, ut in omnem casum melius tutiusque hoc mandatum nostrum adimplere possitis, aduisamus uos quod iussimus viro nobili Victori Capello, 35 capitaneo nostro maris, quod quamprimum mittere debeat ad illam insulam nostram ad vestri obedientiam galeas quinque de Venetijs, ut eas operari possitis in opportunitatibus, que uidebuntur uobis, dein-

deque remittere ad ipsum capitaneum nostrum. Literas uero, quas scribimus eidem capitaneo maris, uobis mittimus, presentibus alligatas, 40 ut, cum opus erit, eas per unum grippum uelocissime mittere eidem capitaneo studeatis.

Commemoramus preterea uobis, ut operam detis et prouideatis illinc leuari facere de illis principalibus Constantinopolitanis et Grecis Amoree, quos magis suspectos habebitis, presertimque caloieros et pa- 45 pates || cum hoc quod, si uoluerint, habitare possint in Corphoi et in alijs locis nostris a Corfoi citra et non aliter modo aliquo ||. Et demum cum sitis in facto et omnia optime intelligere possitis, relinquimus uobis hoc onus iudicio uestro importantissimum rebus uestris, ita quod, mediantibus prouisionibus vestris, status noster in illis partibus secu- 50 rus et quietus reddatur. De quanto autem in premissis fueritis executi, curiosi eritis frequentibus literis vestris nos certiores efficere.

Ser Victori Capello, capitaneo nostro maris

Propter nonnulla, que in insula nostra Crete sensimus machinari contra honorem et statum nostrum, circa quam materiam scripsimus 55 regimini nostro Crete, quantum oportere nouimus, uolumus et mandamus uobis, cum consilio nostro decem, quod, receptis presentibus, casu quo non immineret periculum rebus status nostri illarum partium, respectu classis Turchorum, expedire et mittere subito debeatis galeas quinque de Venetijs ex illis, quas uobiscum habetis, constituendo 60 unum vicecapitaneum earum de numero supracomitorum ipsarum galearum, illum uidelicet, quem magis aptum et idoneum esse noueritis, cum ordine quod in Cretam cum ipsis galeis solícite debeat se conferre ad exequendum ea, que per illud regimen nostrum sibi comissa fuerunt. Commitatisque dicto vicecapitano quod, data executione per eum his 65 que per regimen Crete sibi comissa erunt, cum galeis ipsis ad obedientiam vestram redire studeat.

De parte — — 14

De non — — 1

Non sinceri — — 2

45 - 46 cum hoc... modo aliquo προστεθειμένον ἐν τῇ ᾧ διὰ παραπομπῆς.
|| 61 quem διώρθωσα : qui ὁ κῶδις.

KB'

Ἀμοιβαὶ εἰς τὸν Ἰωάννην de Molino
ὥς συλλαβόντα τὸν συνωμότην Γεώργιον Καλλέργην

1461, Ἰουλίου 23

Ἀποφασίς τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, ὅπως, πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἐκ Χανίων Ἰωάννου de Molino, ὅστις κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ προσήγαγεν εἰς τὴν διοίκησιν Χανίων τὸν Γεώργιον Καλλέργην, ἐκ τῶν κυριωτέρων συνωμοτῶν, πρὸ τῆς προκηρύξεως ὅμως τῶν ἀμοιβῶν, δοθῇ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα, ἀντὶ χρηματικῆς ἀμοιβῆς, ν' ἀπαλλάξῃ τῆς ἐξορίας τρία ἄτομα.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460 - 1466), φ. 34r.

Μετάφρασίς του εἰς τὴν γαλλικὴν (ὑπὸ τὴν ἐσφαλμένην χρονολογίαν 23 Ἰουλίου 1466) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. Kérofilas, *Les Vlasto*, σ. 76.

MCCCCLXI die XXIIJ. julij

Ser Gulielmus Quirino
Ser Stephanus Erizo
Ser Paulus Mauroceno
Capita

Quod Joanni de Molino, pheudato et fidelissimo nostri dominij, habitatori ciuitatis nostre Canee insule Crete, qui, tempore rebellionis Siphij Vlasto contra ciuitatem Rethimj et statum nostrum, ante pro-
5 clamationem premij presentantibus et proditoribus conspirationis predictae, presentauit regimini nostro Canee Georgium Calergi, vnum ex principalibus conspiratoribus rebellionis predictae, qui, propter eius demerita, iustificatus fuit quemadmodum ex processu et relatione viro-
rum nobilium ser Joannis Triuisano, rectoris, et ser Francisci Mauro
10 ac ser Marci Quirino, consiliariorum Canee, sicut lectum est isti consilio, plenissime constat, attenta fide, meritis, alijsque optimis conditionibus ipsius Joannis et quam utilis est nostro dominio in partibus illis nec non pro exemplo aliorum fidelium nostrorum, auctoritate huius consilij, concedatur tres uoces eximendi tres de banno tantum similes
15 uocibus et condictionibus uocum ser Zacharie Triuisano de Rethimo, per regimen nostrum Crete concessis, non habendo pecuniam aliquam a nostro dominio, sicut humiliter supplicauit.

De parte — 13

De non — 3

Non sinceri — 1

ΚΓ'

Παῦσις καὶ ἐκτοπισμὸς τοῦ πρωτοπαπᾶ Ρεθύμνου
Πέτρου Τζαγκαροπούλου καὶ δίωξις τοῦ ἱερομονάχου Νεοφύτου
διὰ τὰς σχέσεις των μὲ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως
1461, Νοεμβρίου 12

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἐκτοπισμοῦ τοῦ πρωτοπαπᾶ Ρεθύμνου Πέτρου Τζαγκαροπούλου εἰς Belluno καὶ διορισμοῦ εἰς τὴν θέσιν του ἐνὸς καθολικοῦ, διότι ἡ διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Φεβρουαρίου 1460 (ἔγγρ. ΙΗ') διαταχθεῖσα ἀνάκρισις ὅχι μόνον ἐπεβεβαίωσε τὰς ἐναντίον του καταγγελίας, ἀλλὰ καὶ ἀπεκάλυπεν ὅτι οὗτος ἐπέτυχε παρὰ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως (ἐνθα καὶ μετέβη) ἄδειαν καθιερώσεως ναῶν κλπ. Ὁ ἐν Χάνδακι ἱερομόναχος Νεόφυτος, ὅστις ἐμεσολάβησε παρὰ τῷ Πατριάρχῃ πρὸς τοῦτο, δέον ν' ἀπελαθῇ ἐκ Κρήτης καὶ σταλῇ ἀμέσως εἰς Βενετίαν, ἵνα ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου καὶ ταῦτα διότι ἡ πρόσφατος ἐπαναστασις τοῦ Ρεθύμνου προῆλθεν ἐκ τῶν ἱερέων καὶ κληρικῶν.

*Ἐκδίδεται ἀκεραίως τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460 - 1466), φ. 42v.

*Ἡ τελευταία παράγραφος (στ. 27 - 38), μετὰ περιλήψεως τοῦ ὑπολοίπου, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ V. L a m a n s k y, *Secrets d'État de Venise*, σ. 048 - 049 (ἀριθ. 9). Μνεῖα του παρὰ F. Thiriet, *La Romanie vénitienne*, σ. 433, σημ. 3.

Die XII nouembris (1461)

Capita

Cum de mense februario 1460, propter conscientiam factam isti consilio de quodam Petro Zancharopulo, prothopapate Rethimi, non catholico nec fidele nostro, istud consilium deliberavit committere regi-
5 mini Rethimi quod de predictis inquireret et, inueniendo sicut denun-
tatum fuerat, formato processu, ipsum Petrum licentiaret de Retimo
et insula Crete. Cumque, per examinationem per ipsum regimen fac-
tam, non solum denunciata reperiuntur uera, sed in uilipendium Xri-
stiane fidei miserit ad patriarcham constitutum per Teucrum in
10 Constantinopoli ad impetrandum licentiam consecrandi ecclesias et
cetera, sicut per processum lectum isti consilio plene constat. Et ipse
Petrus huc se contulerit, consideratisque conditionibus presentis tem-
poris, sit optimum consilium prouidere quod non recedat.

Vadit pars quod dictus Petrus Zancharopulo confinetur in ciuitate
15 Belluni, ad beneplacitum huius consilij, et de obseruando confine det
plezariam et quotidie se presentet coram potestate et, si franget con-
fine, omnia eius bona confiscentur in nostrum dominium et de hoc

detur noticia dicto regimini Rethimi ac mandetur quod ipsum Petrum cassare debeat ab officio prothopapatis et loco eius eligat alium pro-
 20 thopapatem, habendo aduertentiam eligendi unum qui sit catholicus et faciat commemorationem Sancte Romane Ecclesie ac Summi Pontificis, sitque fidelis noster et electionem, quam fecerint, scribant nostro dominio et sequestrari faciant omnia bona ipsius Petri, ut, si non obediuerit, bona sua ponantur in nostrum dominium. et redditus bonorum
 25 suorum mittant ad manus capitum, qui eidem Petro consignentur pro uiuere suo.

Preterea, sicut habetur quidam Neophytus, monachus et sacerdos Candide, apud Patriarcham Constantinopolitanum a Teucro constitutum fuit intercessor pro ipso Petro habendi licentiam consecrandi ecclesias et cetera, et pro statu nostro non fatiat, quod in illa civitate et tota
 30 insula habitent tales homines, qui, existentes amici Patriarche, reputari possint amici et beniuoli Teucri, attento maxime quod rebellio proxima Rethimi a papatibus et clericis grecis processerit, captum sit quod scribatur regimini Crete, quod ipsum Neophitum licentiet de Candida et tota insula, ac sub pena rebellionis cum primo passagio
 35 Venetias ueniat et se presentet Capitibus huius consilij.

De parte	14
De non	0
Non sinceri	3

ΚΔ'

Ἀντικατάστασις τῶν ἐν Κρήτῃ
 Ἑλλήνων μισθοφόρων διὰ ξένων

1461, Δεκεμβρίου 20

Ἀπόφασις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου περὶ τῶν ἐν Κρήτῃ μισθοφόρων, ἱππέων καὶ πεζῶν, οἵτινες, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ εἶναι ξένοι, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Ἑλληνες, καὶ δὴ ἀκατάλληλοι πρὸς φρούρησιν τῆς νήσου. Ἡ ἐπιβολὴ τῶν ἀναγκαιῶν μεταρρυθμίσεων ἀνατίθεται εἰς τὴν Γερουσίαν.

Ἐκδεδομένον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Maggior Consiglio* : liber Regina ὑπὸ Σ. Θεοτόκη, Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας, σ. 176, ἀριθ. 4 (πρβλ. καὶ σχόλιον ἐκδότου ἐν σ. 178).

ΚΕ'

Πορεία τῶν κατὰ τοῦ συλληφθέντος συνωμότου

Ἰωάννου Γαβαλᾶ ἀνακρίσεων

1462, Μαρτίου 17

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἰωάννου Γαβαλᾶ, συλληφθέντος καὶ ἀνακριθέντος διὰ τὴν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰω. Μελισσηνοῦ ριφθεῖσαν προκήρυξιν. Ἐκ τῶν ληφθεισῶν ἀναφορῶν τοῦ Ρέκτωρος Ρεθύμνου ἀπὸ 13 καὶ 29 Δεκεμβρίου καὶ 5 Φεβρουαρίου καὶ τῶν ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου καὶ 27 Ἰανουαρίου καταθέσεων τοῦ Γαβαλᾶ ἐγνώσθη ὅτι οὗτος, ἴσως πρὸς ἐλάφρυνσιν τῆς θέσεώς του, ἐνοχοποίησε πολλοὺς εὐγενεῖς καὶ πιστοὺς εἰς τὴν Βενετίαν, οἵτινες ὅμως ἐκρίθησαν ἀπολυτέοι, ἵνα μὴ κορυφωθῇ ἡ σύγχυσις. Τὸ Συμβούλιον ἐπικροτεῖ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ ἐξουσιοδοτεῖ τὴν Αὐθεντίαν Κρήτης, ὅπως, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Ρέκτωρος Ρεθύμνου, πράξῃ περαιτέρω περὶ τοῦ Γαβαλᾶ ὅ,τι ἀποφασίσῃ ὅτι ἐπιβάλλει ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ τιμὴ τῆς Βενετίας.

*Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460 - 1466), φ. 57v.

Περίληψις του (μετὰ πλήρους παρανοήσεως) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ V. L a m a n s k y, *Secrets d'Etat de Venise*, σ. 049 (ἀριθ. 10), ἀνεδημοσιεύθη δ' ἐντεῦθεν ὑπὸ C. K é r o f i l a s, *Les Vlasto*, σ. 63 καὶ (ἐκ δευτέρου!) σ. 321 (ἀριθ. B).

MCCCCLXII die XVII martij

Duche, Capitaneo et }
Consiliarijs Crete } et Successoribus

Ser Benedictus Mauroceno

Ser Leo de Molino

Ser Zacharias Triuisano

Capita

Scripsit nostro dominio regimen nostrum Rethimi, per literas suas
5 datas XIIJ decembris proxime lapsi, ac misit processum formatum per
uos et ipsum regimen super scriptura greca proiecta in domum fidelis
nostri Joannis Melisino, et retentione Joannis Gaula ac opinione
vestri duche in non procedendo ad torturam causis per uos introductis,
nec non et vestri capitanei, tenendo examinationem dicti Gaula ad
10 uos non spectare et post modum quod, ad requisitionem ipsius regimi-
nis, misistis Rethimum ipsum Gaula, a quo habita sunt multa, et
consiliarium de cha Griti uenisse in Candidam cum depositione dicti
Gaula, pro consultando uobiscum et deliberando et cet. Deinde alias
literas ipsius regiminis habuimus, datas Rethimi XXVIIIJ. decembris

ΒΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Ἔτος ΚΘ'

16

15 et V. februarij prope decursi, quibus nobis significauit ultimam depositionem prefati Gauala, factam ultimo decembris et confirmatam 27
januarij, in qua aliqui nobiles nominantur. Quodque, ad habendam
ueritatem depositionis predictae, dicto regimini uidebatur quod ex eis
aliquis retinerentur et disputata causa, quia prefati nominati sunt de
20 nobilibus et fidelissimis nostris illius insule, ne confusio in insula sequeretur,
conclusum fuit quod eorum retentio suspenderetur et de omnibus
daretur nobis noticia ac deliberatio et mandatum nostrum expectaretur,
quid fiendum sit in causa predicta et cetera. Quibus intellectis et bene
consideratis, laudantes plurimum et commendantes suspensionem,
25 nem, quam fecitis in non retinendo aliquem nominatum, quoniam habemus
et tenemus ipsos esse fidelissimos nostros, cum nostro consilio X,
deliberauimus quod vos omnes, uidelicet ducha, capitaneus et consiliarij
Crete, non obstantibus scripturis uobis missis in hac causa impedire debeatis.
At quia considerauius uarias depositiones ipsius
30 Gauala et modum per eum seruatum, iudicantes ipsum esse astutissimum
et sagacissimum et pro liberando se illos forte nominauerit, in quo est
habenda consideratio et maxima aduertencia, confidentes de sapientia
et prudentia uestra, quia estis in facto, cum eodem consilio deliberauimus
quod cum eodem regimine Rethimi uos intelligere debeatis, cui etiam
35 scribimus per alligatas presentibus, quod uobiscum se intelligat, ut quanto
consultius et melius fieri poterit per uos uel maiorem partem omnium
vestrorum contra dictum Gauala tantum fiat et exequatur, sicut pro debito
iusticie et honore nostro conuenire uidebitur. Et de omnibus, que executi
fueritis, per uestras literas nostrum
40 dominium aduisare debeatis.

Regimini Rethimi et successoribus

Recepimus et cum nostro Consilio X intelleximus literas uestras,
datas 13. decembris proxime lapsi cum processu formato tam in Candida
pro retentione Joannis Gauala et eius examinatione ac depositione,
45 deinde alias literas uestras, datas 29. decembris et V. februarii sequentis,
habuimus et confessionem ultimam ipsius Joannis, factam ultimo decembris
et 27. januarij, et quid executi fuistis in conferendo omnia cum regimine
nostro Crete et deliberationem factam dandi nobis noticiam et expectandi
mandatum nostrum et cetera intelleximus. Et laudantes modum, quem
50 tenuistis in dando nobis notitiam de predictis, et suspendendo retentionem
predictorum nobilium fidelium nostrorum, cum dicto consilio deliberauimus
scribere dicto regimini Crete, sicut

per copiam his inclusam continere uidebitis. Mandamus itaque uobis quod, intelligendo vos cum dicto regimine Crete, facere et exequi de-
55 beatis, sicut in copia predicta continetur. Et de omnibus, que in hac materia executi fueritis, sicut hactenus fecistis, per vestras literas non desistatis informare dominium nostrum.

De parte — — 16

De non — — 1

Non sinceri — — 0

Κς'

Παῦσις συνελεύσεων τοῦ ἐν Κερκύρα
Κολλεγίου τῶν κληρικῶν ὡς ὑπόπτων

1462, Ἰουλίου 21

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ αὐστηραῶς τηρήσεως τῆς διαταγθεῖσης τῇ 28 Αὐγούστου 1458 ἀπαγορεύσεως τῶν συνελεύσεων τοῦ ἐν Κερκύρα Κολλεγίου τῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μορέως προσφύγων ἱερέων καὶ μοναχῶν, οἵτινες εἶναι ἐπικίνδυνοι, δεδομένου ὅτι ὁ κίνδυνος, ὃν διέτρεξε προσφάτως ἡ πόλις τοῦ Ρεθύμνου καὶ ἡ ἐν Κρήτῃ βενετικὴ κυριαρχία προῆλθεν ἐξ αὐτῶν.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον (ἡ ἀρχὴ του μόνη, ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐν Ρεθύμνῳ ἐπανάστασιν) ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460 - 1466), φ. 68r.

Περὶληψίς του (μετὰ παρανοήσεων) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ V. L a m a n s k y, *Secrets d'État de Venise*, σ. 049 (ἀριθ. 9 (bis)), ἀνεδημοσιεύθη δ' ἐντεῦθεν ὑπὸ C. K é r o f i l a s, *Les Vlasto*, σ. 320 (ἀριθ. A). Ἑτέρα περὶληψις παρὰ N. I o r g a, *Notes et extraits pour servir à l'histoire des Croisades*, quatrième série (1453 - 1476), Bucarest 1915, σ. 194 (ἀριθ. CXXXI).

MCCCCLXIJ, die XXI julij

Ser Mafeus Michiel

Ser Benedictus de Lege

Ser Leonardus Marcello

Capita

Cum in ciuitate et insula nostra Corphoi multum multiplicati sunt papates, caloieri et presbiteri greci et in maximo numero quam, subacta Constantinopoli et occupata Amoree prouincia, papates et presbiteri illarum vrbis et prouincie inde expulsi in illam ciuitatem nostram
5 et insulam Corfoy ad habitandum se reduxerunt quotidie se insimul reducentes et in maximo numero facientes vnum collegium, quod uocabant omnipotens, de quo quidem collegio et adunatione nostrum dominium, habita noticia a regimine Corfoy, considerando periculum contra
10 ciuitatem nostram Rethimi et statum nostrum in insula Crete, supe-

rrioribus temporibus occursum propter prodicionem a papatibus et caloreris processam, sub die XXVIII augusti 1458 mandauit regimini predicto Corfoy quod non permitteret dictum collegium amplius celebrarij. Sed, sicut nouiter habetur, per dictos papates et caloieros committuntur
 15 multa enormia criminalia, de quibus, quia sunt presbiteri, regimen Corfoy per conscientiam noluit neque se uult impedire.

KZ'

Μέτρα πρὸς προστασίαν τοῦ ἀπειλουμένου καταδότου
 Γεωργίου Γαβαλᾶ

1462, 'Ιουλίου 28

'Απόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, δι' ἧς διατάσσεται ὁ Ρέκτωρ Χανίων νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς προστασίαν τοῦ Γεωργίου Γαβαλᾶ, ἵνα δύναται οὗτος ἀκινδύνως νὰ ἐξέρχεται τῆς πόλεως καὶ νὰ νέμεται τὰ κτήματά του. Ὁ Γαβαλᾶς, ὡς ἐξέβηκεν ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνωμοσίας τοῦ Σήφη Βλαστοῦ περιῆλθε τὸ διαμέρισμα τῶν Χανίων, τῇ ἐντολῇ τοῦ Ρέκτωρος, καὶ συνέλεξε πληροφορίας περὶ πολλῶν συνωμοτῶν. Διὰ τοῦτο κατέστη θανασίμως μισητός, κατεμηνύθη ψευδῶς, ἀλλ', ἀποκαλυφθείσης τῆς σκευωρίας, εἰσῆχθησαν εἰς δίκην καὶ κατεδικάσθησαν οἱ κατηγορήσαντες αὐτόν. Οὕτω τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος ἐκορυφώθη καὶ ἀπειλεῖται ἡ ζωὴ αὐτοῦ, τῶν τέκνων καὶ ὑπηρετῶν του, ὥστε δὲν τολμᾷ νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως.

*Εκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460-1466), φ. 69v.

Περίληψίς του (μετὰ τινων ἀνακριβειῶν) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ V. L a m a n s k y, *Secrets d'État de Venise*, σ. 050 (ἀριθ. 11), ἀνεδημοσιεύθη δ' ἐντεῦθεν ὑπὸ C. K é r o f i l a s, *Les Vlasto*, σ. 63 καὶ (ἡ αὐτὴ πάλιν!) σ. 321 (ἀριθ. C).

MCCCCLXII die XXVIII julij

Quod scribatur Regimini Canee et ... Successoribus

Ser Mapheus Michael
 Ser Benedictus de Lege
 Ser Leonardus Marcello

Capita

Comparuit coram nobis et capitibus consilij nostri X quidam Georgius Gauala, ciuis Canee, exponens quod, tempore conspirationis Syphij Vlasto contra statum nostrum, tunc regimen nostrum Canee iussit illum ire per districtum Canee ad supraudendum et intelligendum

socios conspirationis predictae. Qui, tanquam fidelissimus nostri domi-
 nij, postposito omni uite sue periculo, iuit et reportauit in nota multos
 conscios prodicionis predictae, propter quod acquisiuit mortale odium,
 10 sicut post modum cognitum fuit. Nam ab attinentibus conspiratorum
 predictorum falso denuntiaturum fuit ipsum supplicansem fuisse et ste-
 tisse cum proditoribus et conspiratis predictis et, nisi, Dei clementia,
 detecta fuisset falsa accusatio contra eum, procul dubio manifesto uite
 sue periculo subiacebat. Qua detecta, per regimen predictum contra
 15 accusatores et illos, qui contra eum falso testificati fuerant, processum
 fuit, ex quo quidem processu ipse supplicans, propter eius fidelitatem
 pro statu nostro in maximis periculis illius insule demonstratam, rema-
 net in manifesto uite sue periculo, cum amissione bonorum suorum,
 quia condemnati predicti, uidentes non potuisse exequi prauam eorum
 20 uoluntatem, stant per districtum et minantur sibi, filijs ac seruis suis
 mortem. Ipse uero, propter hunc metum, non audet exire ciuitatem et
 per hunc modum priuatus est libertate sua, cum totali consumptione
 possessionum et bonorum suorum. Vnde humiliter et deuotissime sup-
 plicauit de opportuno remedio prouideri. Que omnia suprascripta, cum
 25 nostro consilio X, cordiali displicentia audiuiumus et intelleximus, con-
 siderantes quod, si impunita transire permetterentur in insula, illa et
 statu nostro induci possent inconuenientia importantissima et pericu-
 losa. Et propterea, cum dicto consilio, uobis mandamus quod diligen-
 ter et ueridice hanc causam intelligere debeatis et inueniendo, sicut
 30 superius dictum est, prouideatis per omnem possibilem modum omnem-
 que diligentiam et sollicitam operam adhibere debeatis, imponendo
 illas penas, stricturas et confinia, ut uobis uel maiori parti vestrum
 uidebitur, per modum quod ipse supplicans fidelissimus noster exire
 ciuitatem ad possessiones suas et alibi per totam insulam pro bene-
 35 placito suo ire possit, sicut est conueniens et honestum et sicut est
 penitus intentio nostra et predicti consilij.

De parte — 16

De non — 0

Non sinceri — 1

ΚΗ'

Παροχαὶ εἰς τὸν καταδότην Ἰωάννην Λίμαν
καὶ τὸν ἀδελφόν του Νικόλαον

1463 (βενετ. ἔτ. 1462), Φεβρουαρίου 9

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἀποδοχῆς τῶν αἰτημάτων, ἅτινα ὑπέβαλεν ἔλθων εἰς Βενετίαν ὁ ἱερεὺς Ἰωάννης Λίμας, ὁ ἀποκαλύψας τὴν συνωμοσίαν τοῦ Σήφη: Ἐπικυροῦται ἡ ὑπὸ τοῦ Ρέκτωρος Ρεθύμνου εἰς αὐτὸν παραχώρησις, εἰς ἐκτέλεσιν προγενεστέρας ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου (βλ. ἔγγρ. Η', στ. 184-193, καὶ ΙΕ') τῶν προσόδων τῶν δημοσίων κτημάτων εἰς τὰ χωρία Λαγκὰ καὶ Πατσώ, ἀνερχομένων (ἐτησίως) εἰς 1116 ὑπέρπυρα. Ἀπονέμεται εἰς τὸν ἀδελφόν του Νικόλαον Λίμαν καὶ τοὺς τυχὸν μετὰ τὸν γάμον του ἀπογόνους του τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ ἀξιώματα καὶ προνόμια τῶν Κρητῶν πολιτῶν.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460-1466), φ. 84r.

Μετάφρασίς του εἰς τὴν γαλλικὴν (ὑπὸ τὴν ἐσφαλμένην χρονολογίαν 8 Φεβρουαρίου 1467!) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. Kérofilas, *Les Vlasto*, σ. 66-68.

Περίληψίς του (ἐλλιπὴς καὶ ἐσφαλμένη) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ V. Lamansky, *Secrets d'État de Venise*, σ. 050 (ἀριθ. 12), ἀνεδημοσιεύθη δ' ἐντεῦθεν ὑπὸ C. Kérofilas, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 65, σημ. 1 καὶ (ἡ αὐτή, ὑπὸ τὴν ἐσφαλμένην χρονολογίαν 9 Φεβρουαρίου 1462), σ. 321-322 (ἀριθ. D).

Die VIIIJ. febr. (1462 m. V. = 1463)

Capita

Cum papa Joannes Lima, qui solus in rebellione Siffi requisitus non consensit, imo subito detexit tractatum, in quo erat tantus numerus papatum et villanorum, habuit ab isto consilio X pro se, heredibus
5 et descendantibus masculis yperpira mille in anno, uel loca respondentia mille yperpiris uel millecentum aut cicra. Et regimen Rethimi consignauerit per terminationem illius pape duo loca, videlicet Langa et Pazzo, que reddunt yperpira 1116, venerit Venetias et supplicauerit dictam terminationem rectoris Rethimi confirmari, quoniam est execu-
10 tio deliberationis istius consilii X,

Vadit pars quod dicta terminatio Rectoris, que est executio deliberationis consilij X, auctoritate istius consilij confirmetur.

Et quia, quando 1454 ipse papa venerit Venetias pro petendo gratiam dominij nostri, in recognitionem magne fidei sue, suus frater
15 carnalis, nomine Nicolaus Lima, annorum tunc circa XIJ, erat infirmus ad mortem, derelictus a medicis et ab omni spe salutis datus pro

mortuo ab omnibus, non curauit idem papa pro dicto fratre suo aliquid petere, credens potius illum reperire mortuum quam uiuum. Sed, cum tandem, potius per miraculum quam scientiam medicorum, ad ualitudinem est deductus, et ipse papa non habeat filios nec habiturus sit, defectu vxoris, nec ultra unam uxorem tamen accipere legitime possit, supplicauit humiliter, quod pro honore domus sue, ut cognoscatur quod familia de Lima fuerit fidelis dominio Venetiarum, et exemplo honoris et premij alij Cretenses discant esse fideles dominio, dignemur dicto papati concedere, quod idem Nicolaus, frater suus legitimus, qui tam adhuc non habet uxorem, et descendentes ab eo de matrimonio legitimo in perpetuum possint participare de officijs et beneficijs Crete. Vadit pars quod eidem concedatur quod petit.

De parte — 12
De non — 2
Non sinceri — 2

ΚΘ΄

Ἀμοιβαὶ εἰς τὸν Ἑβραῖον Δαβὶδ Μαυρογόνατον
διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἀποστολὴν του εἰς Κρήτην
πρὸς κατάδοσιν τῶν νέων συνωμοτῶν

1463, Δεκεμβρίου 29

Ἀπόφαισις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἀποδοχῆς πάντων τῶν αἰτημάτων (πλὴν τοῦ τελευταίου) τοῦ ἐκ Κρήτης Ἑβραίου Δαβὶδ Μαυρογονάτου, ὅστις, ἀφοῦ ἐχρησίμευσεν ἐν Βενετίᾳ ὡς διερμηνεὺς Κρητὸς ἱερέως ἀποκαλύψαντος μυστικῶς συνωμοσίαν ἐν Κρήτῃ, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τούτου πρὸς τὴν Αὐθεντίαν Κρήτης πρὸς ὑπόδειξιν τῶν κατονομασθέντων, οἱ ὅποιοι καὶ συνελήφθησαν, καὶ ὅστις ἀκολούθως κατέδωσεν εἰς τὴν Αὐθεντίαν, τῇ 12 Ὀκτωβρίου [1461], καὶ τὸν δράστην τῆς κατὰ τοῦ Ἰω. Μελισσηνοῦ ἐπιθέσεως Ἰωάννην Γαβαλᾶν, συλληφθέντα τῇ 18 Νοεμβρίου ὑπὸ τοῦ Ρέκτωρος Ρεθύμνου καὶ εἶτα θανατωθέντα. Δι' ἀμφοτέρα ταῦτα, δι' ἃ κατέστη μισητὸς καὶ δακτυλοδεικτούμενος ἀνὰ τὴν νῆσον, ἐζήτησεν, ἀντὶ τῆς προκηρυχθείσης τότε ἀμοιβῆς τῶν 3000 ὑπερπύρων κλπ., τὴν ἀποδοχὴν τῶν ἐν τῇ ἐπισυναπτομένῃ ἀναφορᾷ του αἰτημάτων. Ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς :

α΄) Νὰ μὴ ἐπιβάλλωνται εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους του ἐπὶ πλέον φόροι καὶ ἀγγαρεῖαι.

β΄) Νὰ τῷ παραχωρηθῇ εἰς τὸ διηνεκὲς οἰκίσκος τοῦ δημοσίου.

γ΄) Νὰ τῷ παραχωρηθῇ ἡ στέγη τῆς οἰκίας τοῦ Μαγγάνου, ὅπως οἰκο-

δομήση ἐπ' αὐτῆς, καὶ παρακείμενον οἰκόπεδον, ἐφ' οὗ θ' ἀνεγείρη κλίμακα εἰσόδου.

δ') Νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐπανεγκατάστασις τῶν Ἑβραίων εἰς τὰς ἐν Κρήτῃ κασιτελλανίας Bonifacio καὶ Castel Nuovo.

ε') Νὰ τῷ χορηγηθῇ νέον γράμμα ἐλευθέρας κυκλοφορίας, ὥς τὸ δοθὲν εἰς αὐτόν, ὅτε ἐστίαλῃ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου εἰς Κρήτην.

ς') Νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ μὴ φέρῃ τὸ σημεῖον Ο καὶ νὰ ἔχῃ ὄπλον καὶ ἔνοπλον σωματοφυλάκα (ὥς τοιοῦτον ὑπέδειξε τῇ 1 Φεβρουαρίου 1464 τὸν συνεργόν του Salamon τοῦ ποτὲ Marcutii).

ζ') Νὰ τῷ δοθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἀμνηστεύσεως δύο καταδίκων ἐπὶ ἀνθρωποκτονίᾳ.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460 - 1466), φ. 108v - 109r.

(Περιλαμβάνεται αὐτούσιον ἐν ἔγγρ. ΛΑ').

Die XXVIIIJ decembris (1463)

Capita

Cum Daudid Maurogonato, Judeus de Creta, esset pro suis agendis mercator in Venetijs et in appellatione coram Auditoribus Sententiarum, et unus papa Cretensis reuellasset capitibus consilij X certam
5 suspicionem tradimenti et uellet esse secretus, visum fuit capitibus consilij X quod ipse Daudid, qui fuerat interpret papatis, relictis rebus suis et appellatione sua, iret in Cretam ad denotandum regimini Crete et capi faciendum nominatos et suspectos, quam rem idem Daudid libenter fecit et sagaciter executus fuit omnia. Cumque ibi stando pro
10 una re habuissetque noticiam de Joanne Gauala, qui, uolens reincendere proditionem Siffi, miserat litteram et postea percusserat Joannem Milisino, pro qua causa, cum ignotum esset quis scripserat illam litteram et quis percusserat, per regimen Crete publicata et per istud consilium X confirmata fuit talea danda yperperorum IIJ^m statim et
15 Vc singulo anno et participatio officiorum et beneficiorum, cum descendentibus et tres bannitos, sicut constat per litteras regimini Crete, ipse Daudid die XIJ mensis octobris dedit noticiam regimini Crete de hac re. Cumque regimen non ita cito ad inquirendum et procedendum attendisset, die XVIIJ mensis nouembris regimen Rethimi inquisiuit et
20 processit et captum Gauala mori fecit, nullo dato premio denunciatori nec ibi nec hic, quoniam de mense octobri conscientia et accusatio prius facta fuerat regimini Crete. Cumque predictus Daudid, nunc reuersus ad capita, exposuerit incommoda sua, que eundo, stando et redeundo de mandato capitum X passus fuit, et publicum odium, quod ipse in tota

25 insula, tam per Xristianos quam per Judeos adquisiuit, cum iam digito
monstratur ab omnibus, tam pro prima causa, quam pro ista secunda,
nec petat propter hoc premium talee, sed solum gratiam dominij et
infrascriptas petitiones. Et iustum sit ac conueniens honori nostri do-
minij et exemplo aliorum, qui non per caritatem, sed per premia
30 seruiunt, quod, pro retributione fidei sue ad dominium nostrum et pro
recognitione laborum et accusationum suarum, postquam non petit
limitatam taleam, aliquid sibi per nos concedatur, quod sit publicum
signum gratitudinis. Et audito consilio et responsione regiminis Crete
super denuntia et super Judeis castellorum, et etiam nobilis viri ser
35 Leonis Duodo, vltimi duche Crete,

Vadit pars quod, excepto capitulo de extrahendo aliquem de
banno, dicte petitiones sibi concedantur, tenor quarum talis est,
videlicet.

De parte — — 14

De non — — 0

Non sinceri — — 3

MCCCCLXIIJ

Serenissimo ducali dominio suoque excellentissimo consilio suppli-
catur et reuerenter petit fidelis seruus suus Dauid condam Elie Mau-
45 rogonato, Zudio de lixola vestra de Crede. Cum sit che per luj sia sta
fato e compidamente exeguido tuto quello lifo comesso per i Magnifici
Si Caui di X in andar in Candia e poi reuelado el fato de Zan Mili-
sino per loqual uene in le vestre man Zuan Gaula elqual aueua taia
yperpera IIJ^m de subito e yperpera Vc alano participar de officij e
50 beneficij cum suo descendenti in perpetuum e cauar IIJ de bando, con-
firmada per lo excellentissimo conseio de X, de lequal cose faza la
vestra clementia quanto li par e piaxe e per la so fameia, laqual e
pouera, proueda a so piaxter perche se truoua in gran pouertade.

E sel par ala vestra Signoria che domanda Jo suplico che per le
55 colte lequal nuj Zudij pagemo in Crede Jo Dauid cum mie fioli e tuti
descendenti in perpetuum ne per Zudij ne per altri mai non sia acre-
sudi piu de quello al presente io son in extimo zoe perpero vno alano
ne altra angaria ne possa esser messa mai piu ne acresuda ma semper
siano in lo extimo ch' io son al presente.

60 Item una caseta a pepian fo de un Zudio soto la casa de Sabatheo
Caxani confiscada in comun za longo tempo laqual se affita alcune
fiade yperpera 8 ouer X alano et alcuni anni non se truoua affitar

supplico sia concessa a mi e mie descendentis liberamente in perpetuum.

65 Item perche el Mangano ha de soura una teraza laqual el Rezi-
mento de Crede ogni do anni conuien far conzar e reparar e spende
yperpera L^{ta} e dala insuso Supplico me sia concessa quella terraça
che e so lo Laiere su laqual io possi edificar qualche caxa e quella
terra uacua laqual ise daladi delaqual utilita alcuna non se ha azo che
70 per quella io abia lamia intrada su quella teraza supplico me sia con-
cesso passa III^{je} per largeza e per longeza quanto e la caxa del dito
Mangano siando tegnudo tegnirlo incolino a mie spexe.

Item degnase le vestre M(agnificenze) ueder la risposta del Rezi-
mento de Crede per lo habitar di Zudej in li castelli vestri, Castel
75 Nuouo e Castel Bonifacio, e de gratia conciederme che i predicti Zudei
possa ritornar ad habitar e star in li diti Castelli cum quelle contition
e muodi in tuto si como istaua auanti che de la i fosse remossi, Recor-
dando ala vestra Signoria che tal habitation sera cum segurta del
vestro stado per che i ama el stado vestro e mostrolo cum effetto al
80 tempo de la rebellion granda e per i suo priuilegij el se dechiara e
pruoua. Item el sera cum utele de la Signoria per la intrada de quelli
castelli.

Item degnase la vestra Signoria refarli la letera lui haue dale vestre
Magnificencie quando per quelle el fo mandado in Crede azo chel sia
85 libero da corsari e mala zente e questo in vita soa.

Item se degni conciederli chel non porta el segno del O per suo
salude e chel possi portar arme cum vno apresso de si per segurta de
la sua persona azoche da qualche vilan ouer altra mala persona non
li possi esser fato uiolentia ouer uergogna e mal per quello la fato
90 per Vuj.

Item li sia concesso poder chauar de bando per puro homicidio do
persone solamente.

*1463. die primo februarii David predictus dixit et declarauit quod socius
suus signi non portandi et arma ferendi est Salamon condam Marcutij, cuius
95 auxilio et consilio vsus fuit in predictis et circa predicta.*

93 - 95 Μεταγενεστέρα προσθήκη εις τὸ περιθώριον, δι' ἄλλης χειρός.

Λ'

'Επανεγκατάστασις τῶν ἐν Κρήτῃ 'Εβραίων εἰς Castel Nuovo καὶ Castel Bonifacio, χάριν τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου

1464 (βενετ. ἔτ. 1463), 'Ιανουαρίου 22 (ἰνδικτ. 12)

'Επιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, διατάσσουσα ὅπως ἐκτελεσθῇ ἡ παράγραφος τῆς ἐγκριθείσης αἰτήσεως τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου (ἐγγρ. ΚΘ') ἡ ἀφορῶσα εἰς τὴν ἐπανεγκατάστασιν τῶν ἐν Κρήτῃ 'Εβραίων εἰς Castel Nuovo καὶ Castel Bonifacio, ἧτις παράγραφος καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἐνταῦθα αὐτουσίᾳ (ἐγγρ. ΚΘ', στ. 73 - 82).

'Εκδεδομένον ὑπὸ Κ. Ν. Σάθια, 'Ελληνικά 'Ανέκδοτα, τόμ. Β', σ. λα' - λβ' Προλεγομένων (ἀριθ. II) ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν πρωτοτύπων οἰκογενειακῶν περὶ τῶν ἐν Κρήτῃ ποτὲ (καὶ εἶτα ἐν Κερκύρᾳ) 'Εβραίων Μαυρογονάτων, τῆς ἀποκειμένης ἐν τῇ τότε βιβλιοθήκῃ Παύλου Λάμπρου. Ἡ συλλογὴ ἀκολούθως περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου (βλ. Σπ. Π. Λάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν 'Αθῆναις βιβλιοθηκῶν πλὴν τῆς 'Εθνικῆς, Δ'. Κώδικες τῆς βιβλιοθήκης Σπυρ. Π. Λάμπρου, « Νέος 'Ελληνομνήμων », τόμ. 18 (1924), σ. 505, ἀριθ. 42), νῦν δὲ κατέχεται ὑπὸ τῆς κ. Λίνας Τσαλδάρη. Βλ. καὶ τοὺς ἀριθ. ΛΑ', ΛΒ', ΛΕ', ΜΑ' καὶ ΜΓ'.

ΛΑ'

Γνωστοποιήσις εἰς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης τῶν χορηγηθέντων προνομίων εἰς Δαβίδ Μαυρογόνατον

1464 (βεν. ἔτ. 1463), Φεβρουαρίου 20 (ἰνδικτ. 12)

'Επιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, γνωστοποιούσα τὴν ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1463 ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, ἧτις καὶ καταχωρίζεται αὐτουσίᾳ (ἐγγρ. ΚΘ') περὶ ἀποδοχῆς τῶν αἰτημάτων τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου, ὥς σταλέντος εἰς Κρήτην καὶ βοηθήσαντος εἰς τὴν ἀποκάλυψιν καὶ σύλληψιν διαφόρων συνωμοστῶν.

'Εκδεδομένον, ἐκ τοῦ ἐν τῇ ποτὲ βιβλιοθήκῃ Παύλου Λάμπρου πρωτοτύπου (βλ. ἐγγρ. Λ') ὑπὸ Κ. Ν. Σάθια, 'Ελληνικά 'Ανέκδοτα, τόμ. Β', σ. κθ' - λα' Προλεγομένων (ἀριθ. I). Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει αὐτούσιον τὸ ἐγγρ. ΚΘ' (ὑπὸ τὴν ἐσφαλμένην ὁμῶς χρονολογίαν 28 Δεκεμβρίου 1462 ἀντὶ 29 Δεκεμβρίου 1463 καὶ μεθ' ἱκανῶν παραναγνώσεων καὶ σφαλμάτων), κατὰ παράλειψιν τῶν δύο τελευταίων στίχων 36 - 38 καὶ τῆς ἀκολουθοῦσης ἀναφορᾶς τοῦ Μαυρογονάτου.

'Ανατύπωσις του ἐντεῦθεν παρὰ C. Kérofilas, Les Vlasto, σ. 323 - 324 (ἀριθ. G) καὶ μετάφρασίς του εἰς τὴν γαλλικὴν (μετὰ παρανοήσεων καὶ σφαλμάτων) αὐτόθι, σ. 56 - 58.

ΛΒ'

"Αδεια όπλοφορίας εις τόν Δαβίδ Μαυρογόνατον

1464, 'Ιουνίου 7

Διάταγμα τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας (πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης), δι' οὗ παρέχεται ἄδεια όπλοφορίας εις τὸν Δαβίδ Μαυρογόνατον (βλ. ἔγγρα. ΚΘ', στ. 87-90, καὶ ΛΑ').

'Ανέκδοτον (δὲν ἀνευρέθη ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ A.S.V.).

Μνημονεύεται ὑπὸ Κ. Ν. Σάθ α, 'Ελληνικά 'Ανέκδοτα, τόμ. Β', σ. κη' Προλεγομένων, ὡς ἀποκείμενον ἐν πρωτοτύπῳ ἐν τῇ ποτὲ βιβλιοθήκῃ Παύλου Λάμπρου (βλ. ἔγγρα. Λ').

'Ο Σάθας παραθέτει τρεῖς μόνον στίχους τοῦ ἐγγράφου, ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ μνημονευμένου ἀποσπάσματος τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Μαυρογονάτου: «che possa portar arme con uno appresso di se, per sicurtà della sua persona non gli possa esser fatto violentia over vergogna et mal per quello l'hà fatto per voi» (= ἔγγρα. ΚΘ', στ. 87-90).

ΛΓ'

'Απαγόρευσις τῆς παραβιάσεως
τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀσύλου τῶν 'Εβραίων τῆς Κρήτης

1465 (βενετ. ἔτ. 1464), Φεβρουαρίου 28 (ἰνδικτ. 13)

'Επιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, ἀξιούσα τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀπὸ 13 'Ιανουαρίου 1464 [βενετ. ἔτ. 1463] διαταγῆς του (ἥς τὸ κείμενον ἐπαναλαμβάνεται) περὶ ἀπαγορεύσεως εἰς τοὺς δικαστικούς ὑπαλλήλους νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰς οἰκίας τῶν 'Εβραίων τῆς Κρήτης, ἵνα ἐξακριβῶνουν ἂν οὗτοι ἐργάζονται κατὰ τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας. 'Η κατ' αὐτὰς ἐργασία κατ' οἶκον ἐπιτρέπεται. 'Αμφότεραι αἱ ἐπεμβάσεις προεκλήθησαν ἐξ ἀναφορῶν τοῦ πιστοῦ ὑπηκόου Δαβίδ Μαυρογονάτου.

'Εκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 2: Ducali e lettere ricevute*, quat. 30 (1464-1465), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

'Η ἐν τῷ ἐγγράφῳ καταχωριζομένη αὐτοῦσία ἐπιστολῇ τοῦ αὐτοῦ Δόγη ἀπὸ 13 'Ιανουαρίου 1464 (βενετ. ἔτ. 1463, ἰνδικτ. 12) μνημονεύεται καὶ ὑπὸ Κ. Ν. Σάθ α, 'Ελληνικά 'Ανέκδοτα, τόμ. Β', σ. κς' Προλεγομένων, ὅστις καὶ παραθέτει τοὺς στ. 19-20 αὐτῆς: *volumus... inquire* (ὄχι *inquietari*, ὡς παρὰ Σάθ α).

Christophorus Mauro, dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Jacobo [C]orna[r]io, de suo mandato duche et... consiliarijs ac Andree Marcello, capitaneo Crete et... successoribus suis, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

5 Scripsimus de mense januarij 1463 et iussimus precessoribus vestris et... successoribus litteras nostras tenoris infrascripti, videlicet, *Fidelis nostri dominij David Maurogonato, Judeus Cretensis, exposuit nostro dominio quod iustitiarij Crete sunt ipsis Judeis molestissimi, quia expillant paupertatem suam sub diuersis inhonestis modis et varijs cauilationibus, intrando diuersis horis domos suas, propter laboreria dierum festorum et pro cupiditate lucri faciunt se accusatores, testes, iudices et executores. Et propterea supplicauit concedi uni-*
 10 *uersitati ipsorum Judeorum quod, si quis extra domum laborat in diebus festis in ordine descriptis, condemnetur in penna solita, sine remissione, dummodo testis non sit iustitiarius, quoniam participat in lucro condemnationis, et quod, pro tali casu laborandi in suis domibus, non inquirantur nec molestentur. Nos igitur, uisa copia ordinis editi per nobilem uirum Lucham Truno, Ducham Crete, et eius consilium 1441 de mense julij exemplata, ut uidetur in libro actuum regi-*
 15 *minis Crete, carta 80, Volumus et mandamus uobis quod in domibus suis predictos Judeos non permittatis molestari uel inquiri, si exercitium clam faciant in die festo, et si pro laborando palam aliquis Judeus uel Judea ueniet condemnandus, non uidetur nobis conueniens quod qui participare debent in lucro pene sint testes. Et volumus quod hoc*
 20 *ipsum mandatum nostrum, de non inquirendo in domibus suis, si in festo faciant exercitium, seruetur per totam insulam, ne sub ista cauilatione predicti Judei uel Judee expillentur. Date in nostro ducali palatio die XIII januarij indictione XIJa 1463. Per quas, sicut uidere potuistis, ordinauimus quod, si Judei in die festo exercitium aliquid in*
 30 *suis domibus clam faciant, non molestentur, sed si in publico, puniantur iuxta ordinem: Nunc autem, intelligendo per relationem dicti David Maurogonato quod sub hac fictione inquirendi, si laborant in die festo, officiales inquisitores et stipendiarij intrant ipsorum Judeorum domos, multa inhonesta comittentes, adeo quod ex suspitione for-*
 35 *nicationis multa mala secuta sunt et alia scandala, Volumus et mandamus uobis, quod dictum mandatum, quod uobis replicari iussimus obseruare et obseruari facere debeatis, non permittendo huiusmodi officiales inquisitores aut alias personas intrare hostia domuum predictorum Judeorum, tam supra quam infra domos predictas, pro in-*
 40 *quendo quid laborerij faciant intus suas domos predictas.*

Data in nostro ducali palatio die ultimo februarij, indictione XIIJa 1464.

Recepta XV. octobris 1465.

ΛΔ'

Ἀποστολὴ τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου εἰς Κωνσταντινούπολιν
 πρὸς κατασκοπεῖαν καὶ ἔτησίᾳ χορηγία εἰς αὐτὸν

1465, Ἰουνίου 12

Ἀπόφαισις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἀποδοχῆς τῆς προσφορᾶς τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου, ὅπως μεταβῇ ἰδίαις δαπάναις εἰς Κωνσταντινούπολιν, κατασκοπεύσῃ τὰ ἐκεῖ συμβαίνοντα καὶ ἀποστείλῃ πληροφορίας εἰς Κρήτην, καὶ περὶ παροχῆς εἰς αὐτὸν 25 χρυσῶν δουκάτων. Αἱ ἀρχαὶ τῆς Κρήτης θὰ τὸν κηρύξουν δημοσίᾳ ὥς πτωχεύσαντα.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 16 (1460-1466), φ. 166v.

Die XIJ junij (1465)

Ser Stephanus Triuisano
 Ser Bernardus Venerio
 Ser Franciscus Delphino
 Capita

Cum Dauit Maurogonato, Judeus Cretensis, obtulerit capitibus huius consilij velle ire suis expensis in Constantinopolim et explorare omnia que ibi fiant et de omnibus dare noticiam regimini nostro Crete
 5 per omnia passagia et per omnia media possibilia et nichil aliud propter hoc petit, quam quod scribantur omnia in vno libro, que habebunt ab eo, ut possit commendatus || esse || nostro dominio in eius reuersione juxta eius meritum,

Vadit (pars) quod sua oblatio accipietur et donentur sibi ducati
 10 XXV auri. Item, quia petit quod a regimine Crete publice proclametur in locis publicis, sicut clamantur fallentes, scribatur regimini Crete quod publicare illum faciant in illa forma et modo, qui ab isto Dauit commemorabitur.

De parte — 14

De non — 1

Non sinceri — 0

Nota quod dictus Dauit die 17 junij dixit dominis Stephano Triuisano et Francisco Delphino, absente d. Bernardo Venerio, quod relinquit pro eo et agendis suis in Venetiis Salomonem de Plibesacci,
 20 || hebreum ||, quia de eo se confidet.

2 Maurogonato διώρθωσα : -mato ὁ κῶδιξ || 9 (pars) προσέθηκα.

ΛΕ΄

Ἀπαγόρευσις τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν ὑπὸ Ἑβραίων τῆς Κρήτης κατὰ τὰς ἐορτάς των, τῇ αἰτήσει τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου

1465, Ἰουνίου 14

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, διατάσσουσα ἵνα οἱ ἐν Κρήτῃ Ἑβραῖοι μὴ ὑποχρεῶνται νὰ ἐκτελοῦν ἰδιοχείρως τὰς θανατικὰς ποινὰς κατὰ τὸ Σάββατον καὶ τὰς ἄλλας ἐορτασίμους αὐτῶν ἡμέρας. Ἡ διαταγὴ ἐξεδόθη τῇ αἰτήσει τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου.

Ἐκδεδομένον, ἐκ τοῦ ἐν τῇ ποτὲ βιβλιοθήκῃ Παύλου Λάμπρου πρωτοτύπου (βλ. ἐγγρ. Α΄), ὑπὸ Κ. Ν. Σάθια, Ἑλληνικά Ἀνέκδοτα, τόμ. Β΄, σ. λβ΄ Προλεγομένων (ἀριθ. III).

Τὸ αὐτὸ κείμενον ἀνευρέθη ὑφ’ ἡμῶν καὶ ἐν A.S.V. — *Duca di Candia 2 : Ducali e lettere ricevute*, quat. 30 (1464 - 1465), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν. Σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὰς καλυτέρας γραφὰς τοῦ κειμένου τούτου (= Β) ἐναντι τοῦ ὑπὸ Σάθια ἐκδεδομένου (= Σ).

Στ. (ἐκδόσ. Σ) 2 *David B : Davit Σ || Cretensis B : Cretae Σ || 4 exequendum B : -ndam Σ || 6 fit Σ : παραλείπει B || exequendum B : -ndo Σ || 7 aut Σ : παραλείπει B || 13 festa sua B : festam suam Σ || 13 - 14 non sint peioris conditionis quam sint Iudei Coroni et Mothoni B : inferioris conditionis quasi sint Judeis Coronis et Mothonis Σ*

ΛΣ΄

Ἀδεια νυκτερινῆς κυκλοφορίας εἰς τοὺς Ἑβραίους Κρήτης, χάριν τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου

1465, Ἰουνίου 14

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, διατάσσουσα ὅπως ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Ἑβραίους τῆς Κρήτης νὰ κυκλοφοροῦν νύκτωρ ἄνευ φωτὸς ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ συνοικίᾳ καὶ νὰ ἔχουν ἀνοικτὰς τὰς θύρας. Ἡ διαταγὴ προεκλήθη ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 2 : Ducali e lettere ricevute*, quat. 30 (1464 - 1465), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

Μνημονεύεται ὑπὸ L. A. S c h i a v i, *Gli Ebrei in Vezzia e nelle sue colonie*, « Nuova Anthologia », CXXXI (1893), σ. 488

Christophorus Mauro, dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Jac[obo] Cornario, de suo mandato

duche et... consiliariis suis ac capitaneo Crete et... successoribus suis, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

5 Exposuit nostro dominio Daud Maurogonato, Judeus Crete, fidelis nostri dominij, quod, si Judei in nocte habent hostium suum appertum, condemnantur. Item, si sine lumine aliquis Judeus uadit ad domum alterius Judei, in Judaica tantum, condemnantur. Item si X Judei cum uno lumine per suam Judaicam ad domum alicuius uadunt, omnes
10 condemnantur, illo excepto, qui lumen fert pro alijs: et si uento uel aliter lumen extinguitur, etiam condemnatur. Que omnes condemnationes, propter pecuniam, inferuntur sibi preter libertatem, qua gaudent omnes, qui uiuunt sub nostro dominio. Volentes autem providere huiusmodi consuetudini, que neque honestatem neque libertatem in se habet,
15 nec alicubi locorum nostrorum, in quibus Judei habitant, obseruatur, mandamus uobis quod, si Judei predicti habent in nocte aperta hostia aut, per suam Judaicam tantum, uadunt sine lumine, saltem die Veneris de nocte aut similibus noctibus sibi, ut asserunt, prohibitis, aut si alijs noctibus per dictam Judaicam cum lumine uno multi Judei iuerint,
20 non debeatis illos condemnare. Volumus enim quod, licet Judei sint, gaudeant et utantur illa libertate, qua alij nostri fideles subditi gaudent et utuntur.

Date in nostro ducali palatio die XIIIJ mensis junij, indictione XIIJa MCCCCLXV.

ΛΖ'

**᾽Αδεια ἀγορᾶς τροφίμων εἰς τοὺς Ἑβραίους τῆς Κρήτης
πρὸ τῆς τρίτης ὥρας, τῇ αἰτήσῃ τοῦ Λαβίδ Μαυρογονάτου**

1465, Ἰουνίου 14

᾽Επιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, διατάσσουσα ἵνα ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἐν Κρήτῃ Ἑβραίους ὅπως ἀγοράζουν καὶ πρὸ τῆς τρίτης ὥρας τὰ ἀναγκαῖα μόνον διὰ τὰς οἰκογενεῖας των τροφίμα. Ἡ διαταγὴ ἐξεδόθη τῇ παρακλήσῃ τοῦ Λαβίδ Μαυρογονάτου.

᾽Εκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 2: Ducali e lettere ricevute*, quat. 30 (1464 - 1465), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳ.

Christophorus Mauro, Dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Jacobo Cornario, de suo mandato Duche, et... consiliariis ac Andree Marçello, capitaneo Crete, et... successoribus suis, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

29 - 1 - 1960

5 Supplicatum fuit nostro dominio per David Maurogonatum, Judeum, quod, si Judei Crete emunt aliquid, pro usu sui uictus et familie sue tantum, singulo die ante tercias, non debeant condemnari, quoniam in omnibus ciuitatibus et terris nostri dominij et etiam alienis talis nouitas non seruatur. Videtur enim quod, propter huiusmodi
10 ordinem, non liceat eis comedere, nisi multo post tercias, quod quidem inhumanum quodam modo uidetur. Nos igitur, attenta libertate, qua uolumus omnes nostros subdictos ubique tractari, deliberauimus quod ipsi Judei de rebus tantum, que ad uictum suum et familie sue spectant, possint emere ad libitum, sicut in Uenetijs et alijs nostris ciuita-
15 tibus seruari facimus. Quocirca mandamus uobis quod non permittatis dictis Judeis fieri huiusmodi prohibitionem, quoniam neque humanitati neque libertati conuenit, qua uolumus omnes nostros subdictos omnis generis et omnis conditionis uti.

Datum in nostro ducali palatio die XIIIJ junij, indictione XIIJa.
20 MCCCCLX quinto.

ΛΗ'

Γνωστοποίησις εἰς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης
τῆς εἰς τὸν Δαβίδ Μαυρογόνατον ἀπονεμηθείσης ἐτησίᾳς χορηγίας
1465, Ἰουνίου 30

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, ἀνακοινοῦσα ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα ἀπὸ 12 Ἰουνίου (πρβλ. καὶ ἔγγρ. ΛΔ') περὶ χορηγίσεως εἰς τὸν Δαβίδ Μαυρογόνατον καὶ τοὺς υἱοὺς του 250 ὑπερπύρων ἐτησίως ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Κρήτης, ἔνεκα τῆς μυστικῆς δράσεως αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Βενετίας.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia* 8: *Missive e response*, quat. 2 (1417 - 1450 (καὶ 1454 - 1465)), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

Christophorus Mauro, dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Jacobo Cornario, de suo mandato Duche, et Andree Marcello, capitaneo ac... consiliarijs Crete et... successoribus suis, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

5 Propter secretas operationes, quas fidelis nostri dominij David quondam Elie Maurogonato, Judeus Cretensis, fecit in honorem et bonum nostri dominij, die XIJ junij presentis limitauimus sibi et suis filijs, cum nostro consilio X, prouisionem yperperorum ducentorum quinquaginta in anno, a camera nostra Cretensi sibi soluendam. Quare

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Ἔτος ΚΘ'

17

- 10 Volumus et fidelitati vestre cum dicto consilio mandamus, quatenus eidem Daud et filijs suis prouisionem predictam soluere de tempore in tenpus debeatis pro nutrimento familie sue, sicut de obedientia vestra plene confidimus.

Recepte XX. augusti 1465.

- Date in nostro ducali palatio, die ultimo junij, indictione XIIIa.
15 MCCCC^o LXV.

2 Μετὰ τὸ Cornario εἶχε γραφῇ Duche, ὅπερ ἀκολούθως διεγράφη.

ΛΘ'

Δωρεὰ οἰκοδομησίμων χώρων εἰς τὸν Δαβίδ Μαυρογόνατον

1465, 'Ιουνίου 30

'Επιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, διατάσσουσα ὅπως ὁ Δαβίδ Μαυρογόνατος μὴ ὑποχρεοῦται εἰς συντήρησιν τῆς εἰς αὐτὸν παραχωρηθείσης (βλ. ἔγγρα. ΚΘ', στ. 65-72) στέγης τῆς οἰκίας τοῦ Μαγγάνου, εἰ μὴ μόνον ἀφ' ὅτου οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτῆς, καὶ ὅπως ἀγορασθῇ καὶ δωρηθῇ εἰς αὐτὸν τὸ παρὰ τὴν οἰκίαν ταύτην οἰκόπεδον, ἐφ' οὗ θὰ ἀνεγείρῃ κλίμακα εἰσόδου.

'Εκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 8: Missive e response*, quat. 2 (1417-1450 (καὶ 1454-1465)), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳ.

Christophorus Mauro, dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Jacobo Cornario, de suo mandato Duche Crete, et ... consiliarijs suis et successoribus, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

- 5 Aerem et superficiem domus Mangani, quam alias concessimus Daud Maurogonato, cum auctoritate consilij nostri X, tenendo culmen in concio suis expensis, intelligi uolumus conseruari, quando ipse aut ille uel illi, quibus ius suum dederit, domum super illo culmine fabricauerit, sed antequam fabricet habitationem, non tenetur ad conseruan-
10 dum culmen.

- Preterea, quia terra uacua, super qua ille Daud facere debebat scalam et introitum suum, quatuor passuum per latitudinem, quantum est longitudo domus Mangani, iam annis LXXX^{ta} uendita reperitur uni Judeo, super quo uacuo nihil usque hunc diem edificatum est, Vo-
15 lumus et auctoritate dicti consilij jubemus vobis, ut cum heredibus dicti condam emptoris intelligere uos debeatis et ematis ab illis illos

quatuor passus illo pretio per ratam pretij per Judeum emptorem exbursati uel pretio minori, si fieri poterit, et de denarijs nostris soluere debeatis, ut donatio, quam illi Dauid 1463 die 29 decembris cum
20 consilio nostro de X fecimus, adimpleatur, sicut promissum est a nostro dominio.

Date in nostro ducali palatio die ultimo junij, indictione 13, 1465.

Recepte XX. augusti 1465.

7 conseruari διώρθωσα : et seruari ὁ κῶδιξ.

M'

**Εὐνοϊκὴ φορολογικὴ μεταχείρισις τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου
καὶ παραχώρησις δικαιώματος εἰς τοὺς Ἑβραίους δι' ἐξαγορὰν
τῶν ἐν Castel Nuono καὶ Bonifacio οἰκίων των**

1465, Ἰουνίου 30

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, διατάσσουσα ὅπως μὴ ἐπιβληθοῦν ποτὲ βαρύτεραι ἀγγραεῖαι εἰς τὸν Δαβίδ Μαυρογονάτον καὶ τοὺς ἀπογόνους του (βλ. ἔγγρα. ΚΘ', στ. 54 - 59) καὶ ὅπως, διὰ τὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἐπανεγκατάστασις τῶν Ἑβραίων εἰς Bonifacio καὶ Castel Nuono (βλ. ἔγγρα. Λ'), ὑποχρεωθοῦν οἱ κατέχοντες νῦν τὰς ἐκεῖ οἰκίας τούτων τὰς ἀποδώσουν εἰς αὐτοὺς, λαμβάνοντες ὅσα μόνον ἐδαπάνησαν εἰς ἀγορὰν αὐτῶν καὶ εἰς βελτιώσεις.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 2 : Ducali e lettere ricevute*, quat. 30 (1464 - 1465), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳ.

Christophorus Mauro, Dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Jacobo Cornario, de suo mandato Duche et... consiliariis suis ac Andree Marcello, capitaneo Crete, et... successoribus suis, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

5 Concessimus cum nostro consilio X fideli nostro Dauid q. Elie Maurogonato, Judeo Cretensi, quod in perpetuum sit in extimo, quo nunc est, nec ad maius pretium nullo unquam tempore ipse aut descendentes ab eo augeri possint usque in perpetuum, et quia Judei, ob inuidiam et despectum, augment attinentibus et coniunctis illius David
10 angariam indebite, volumus et auctoritate consilij de X mandamus uobis quod, si attinentes ipsius David Judei ostendent uobis fieri sibi iniustitiam et augmentum angarie ultra debitum et iustum, quod in

alios Judeos fit, debeatis sibi iustitiam facere et sibi subuenire, non
 permittendo quod ultra debitum graventur. Item cum ad gratiam
 15 ipsius Dauid concessimus Judeos posse reuerti et habitare in Bonifatio
 et in Castello Nouo et quidam pauci, qui illorum Judeorum domos
 habuerunt, uidentur recusare reddere domos retro uolentibus Judeis
 sibi soluere et restituere omne, quod datum fuit, pro ipsis domibus et
 illo modo, quo datum fuit, Volumus et mandamus vobis quod, si ipsi
 20 Judei dabunt habentibus domos suas id, quod illi tales habentes eas
 dederunt pro habendo illas, et per illum modum proprium, et soluerint
 expensas et melioramenta omnia in illis domibus et habitationibus
 facta, prouideatis quod restituantur retro domus Judeis predictis, quo-
 niam aliter uana esset gratia nostra restitutionis predictae in castellis
 25 predictis.

Datum in nostro ducali palatio die ultimo junij, indictione XIIJa .
 MCCCC^o LXV.

Recepte XIJ^o octobris 1465.

ΜΑ΄

Πληρωμή τῆς ἐτησίας χορηγίας εἰς τὸν Δαβίδ Μαυρογόνατον

1468 (;), 'Ιουλίου 13

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, δια-
 τάσσουσα τὴν τακτικὴν πληρωμὴν εἰς τὸν Δαβίδ Μαυρογόνατον τῆς εἰς
 αὐτὸν ἐτησίας χορηγίας (βλ. ἔγгр. ΛΗ΄).

Ἀνέκδοτον (δὲν ἀνευρέθη ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ A.S.V.).

Μνημονεύεται ὑπὸ Κ. Ν. Σάθθα, Ἑλληνικά ἀνέκδοτα, τόμ. Β΄, σ. κη' Προλε-
 γομένων ὡς ἀποκείμενον ἐν πρωτοτύπῳ ἐν τῇ ποτὲ βιβλιοθήκῃ Παύλου Λάμπρου (βλ.
 ἔγгр. Α΄).

Ὁ Σάθθα γράφει τὰ ἀκόλουθα: « Δόγμα τοῦ αὐτοῦ [Δόγη τῆς Βενετίας Χρι-
 στοφόρου] Μαύρου (13 'Ιουλίου 1463) ἐπιτάσσει τὸν δοῦκα τῆς Κρήτης Βερναρδί-
 νον Δονάτον, ἵνα πληρῶνται τακτικῶς εἰς τὸν Μαυρογόνατον ἡ ὀφειλομένη σύνταξις
 τῶν 500 φλωρίων, καὶ μὴ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὸν Ἑβραῖον, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὴν πολι-
 τείαν πίστιν τοῦ Ἑβραίου (Non considerate Judaeum, sed fidem Judaei ad domi-
 nium nostrum) ».

Ἐπειδὴ ὁ Bernardino Donato ἐχρημάτισε Δούκας Κρήτης μεταξὺ 1466 - 1468
 (βλ. H. Noiret, Documents inédits, σ. 502, σημ. 1 καὶ 556), τὸ πρὸς αὐτὸν
 ἀπευθυνόμενον ἔγγραφον τοῦτο δὲν δύναται νὰ εἶναι τοῦ ἔτους 1463, ὡς φέρεται
 παρὰ Σάθθα, ἀλλ' ἐνὸς τῶν τριῶν ὡς ἄνω ἐτῶν 1466, 1467 ἢ 1468. Πιθανώτερον
 φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸ 1468, ἀν κρίνωμεν ἐκ τοῦ ὅτι εὐχερεστέρα εἶναι ἢ ἐξ
 ἀβλεψίας μετατροπὴ τοῦ 3 εἰς 8 ἢ εἰς 6 εἴτε 7.

ΜΒ΄

Ἐκλογή τοῦ Ἰωάννου Πλουσιαδηνοῦ ὡς ἀναπληρωτοῦ
εἰς τὴν θέσιν τοῦ πρωτοπαπᾶ Χάνδακος [Ἰω. Λίμα],
ἀποχωρήσαντος εἰς Ρέθυμνον

1470 (βενετ. ἔτ. 1469), Ἰανουαρίου 24

Ἀπόφαισις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἐπικυρώσεως προγενεστέρας αὐτοῦ ἀποφάσεως, δι' ἧς ἐξελέγη ὁ πιστὸς εἰς τὴν Βενετιάν Ἰωάννης Πλουσιαδηνὸς ὡς ἀναπληρωματικὸς πρωτοπαπᾶς Χάνδακος, εἰς τὴν θέσιν τοῦ κατέχοντος τὸ ἀξίωμα τοῦτο [Ἰωάννου Λίμα], ὅστις δὲν διαμένει ἐν Χάνδακι, ἀλλὰ κατοικεῖ μονίμως ἐν Ρεθύμνῳ. Ὁ τελευταῖος οὗτος εἶχε λάβει τὸ ἀξίωμα ὡς ἀποκαλύψας τὴν ἐν Κρήτῃ ἐπανάστασιν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ, ἣτις προεκλήθη ἐκ τῶν σκευωριῶν τῶν σχισματικῶν ἱερέων, διὸ καὶ ἡ Βενετία ἔλαβε μέτρα ὅπως μὴ πληθύνωνται οὗτοι καὶ ὅπως ὀλοὲν ἔρχωνται ὀλιγώτεροι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀλλαχόθεν.

Ἐκδεδομένον (ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 17 (1466 - 1472), φ. 91r) ὑπὸ V. L a m a n s k y, *Secrets d'État de Venise*, σ. 052 - 053 (ἀριθ. 16) (μετ' ἐσφαλμένης παραπομπῆς εἰς reg. XVI), ὁπόθεν ἀνεδημοσιεύθη ὑπὸ E. L e g r a n d, *Bibliographie Hellénique... aux XVe - XVIe siècles*, τόμ. 2, Paris 1885, σ. 270 - 271, σημ. 2 καὶ C. K é r o f i l a s, *Les Vlasto*, σ. 50, σημ. 2 καὶ (ἐκ δευτέρου) σ. 322 (ἀριθ. E).

ΜΓ΄

Μεταβίβασις τῶν προνομίων τοῦ θανόντος
Δαβίδ Μαυρογονάτου εἰς τοὺς κληρονόμους του

1470, Δεκεμβρίου 18

Ἐντολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, ὅπως, θανόντος ἤδη τοῦ Δαβίδ Μαυρογονάτου, πιστῶς καὶ συνειτῶς ὑπηρετήσαντος τὸ βενετικὸν κράτος εἰς μυστικὰς ὑποθέσεις, μεταβιβασθοῦν τὰ προνόμια αὐτοῦ εἰς τοὺς κληρονόμους του.

Ἀνέκδοτον (δὲν ἀνευρέθη ἕφ' ἡμῶν ἐν τῷ A.S.V.).

Μνημονεύεται (μετὰ παραθέσεως ἀποσπάσματος ἐξ ἐπτά στίχων) ὑπὸ K. N. Σάθα, Ἑλληνικά Ἀνέκδοτα, τόμ. Β', σ. κη' - κθ' Προλεγομένων, ὡς ἀποκείμενον ἐν πρωτοτύπῳ ἐν τῇ ποτὲ βιβλιοθήκῃ Παύλου Λάμπρου (βλ. ἔγγρ. Λ').

ΜΔ'

Ἀμνήστευσις καταδίκων πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ Ἰωάννου Καλλέργη,
ὥς συλλαβόντος δύο συνωμότας

1472, Μαΐου 23

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ χορηγήσεως εἰς τὸν Ἰωάννην Καλλέργην (καὶ ὡς ἀδελφὸν τοῦ Ἀνδρέου, ὅστις παρέδωκε τὸν Σήφη Βλαστόν) τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμνηστεύσεως τριῶν καταδίκων δι' ἑκάτερον τῶν δύο ἐπαναστατῶν, τοὺς ὁποίους συνέλαβε καὶ παρέδωκε, πρὸ τῆς προκηρύξεως ὅμως τῶν ἀμοιβῶν, ὡς ἐγένετο τῷ 1461 καὶ διὰ τὸν Ἰωάννην de Molino (βλ. ἔγγρα. KB').

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 17 (1466-1472), φ. 163r.

Μετάφρασίς του εἰς τὴν γαλλικὴν ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. Kérofilas, *Les Vlasto*, σ. 60-61.

Die XXIIJ maij (1472)

Ser Dominicus Georgio
Ser Joannes Superantio
Ser Franciscus Diedo d.
Capita

Attenta fide et meritis nobilis uiri Joannis Calergi, qui, pro ar-
denti fide sua ad statum dominij nostri, audita fama prodicionis, que
tractabatur per Siffim Vllascho, proditorem, et per papatem Manasse
5 Herculeum et Laudachium Turlinum, socios et capita rebellium, non
habita ulla consideratione ad periculum uite sue, nec habita ulla pro-
missione nec ulla spe alicuius premij, equitauit extra ciuitatem et sua
manu cepit illos duos, Herculeum et Turlinum, capita proditorum, et
ambos uiuos presentauit regimini, et, sicut constat per litteras rectoris
10 et consiliariorum Rethimi, fuerunt suspensi. Et licet ante proclama-
tam et promissam taleam, premium videlicet denariorum et sex uocum
pro unoquoque rebelle presentato, hoc audax et fidele facinus fuerit
executum, tamen conuenit honori nostri dominij gratiam nostram
ostendere dicto fideli nobili nostro in isto casu, postquam denarios non
15 petit nec sex uoces pro quolibet presentato, sicut alijs datum fuit, sed
solum aliquas uoces, sicut in simili casu 1461 datum fuit Joanni de
Mollino, feudato Canee,

Vadit pars, quod, pro dictis duobus proditoribus, per ipsum Joan-
nem presentatis, attento etiam merito ser Andree, fratris sui, qui cepit
20 et presentauit Siffim uiuum sine ullo premio, et attento quod regimen

scripsit illum Joannem non habuisse uoces nec denarios, habere debeat ipse ser Joannes, nobilis noster, tres uoces tantum, pro quolibet ipso-
rum proditorum, sicut habuit ab isto consilio Joannes de Mollino de
Canea.

De parte — 14
De non — 1
Non sinceri — 2

ME'

Παραπομπὴ αἰτήσεως τοῦ Ἰωάννου Λίμα
εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Κρήτης πρὸς γνωμάτευσιν

1473, Ἰουνίου 30

Ἀποφασίς τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ παραπομπῆς τῆς αἰτήσεως
τοῦ ἐπιδοτουμένου ἱερέως Ἰωάννου Λίμα εἰς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης καὶ
τοὺς Συνδίκους τῆς Ἀνατολῆς, ἵνα ἐξετάσουν αὐτὴν καὶ ἐκφέρουν γνώμην.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 18 (1473 -
1476), φ. 14v.

Die vltimo junij (1473)

Ser Marinus Contareno
Ser Nicolaus Mocenigo
Ser Jacobus Marcello
Capita

Cum de contentis in supplicatione fidelissimi papatis Jani Ly-
ma prouisionati nostri, nullam ab aliquo regimine nostro habeamus infor-
mationem, ipseque quotidie instet expediri.

- 5 Vadit pars quod eius supplicatio mittatur duche et capitaneo
ac consiliarijs Crete et sindicis nostris Leuantis, quibus, auctoritate
huius consilij, comittatur et mandetur, quod ipsam vnite diligenter-
que uidere et examinare debeant, summereque super omnibus et sin-
gulis in ea contentis bonam et ueram informationem et optime quoque
10 intelligere et circumspicere rationes et profituum dominij nostri, ne
decipiamur. Et de his, que sic habuerint, nos particulariter et distincte
reddant certiores, ut jus ministrari possit.

De parte — 8
De non — 6
Non sinceri — 1

ΜΣ'

Ἀπαγόρευσις ἀπονομῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀμοιβῶν
εἰς τοὺς συλλαβόντας τὸν Σήφην Βλαστὸν ἢ ὀπαδοὺς του

1474, Μαΐου 16

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, ἐξ ἀφορμῆς αἰτήσεως τῶν υἱῶν τοῦ Ρεθυμνίου Τζάνε, ὅστις ἦτο ἐκ τῶν συλλαβόντων τὸν Σήφην Βλαστὸν, περὶ παραχωρήσεως εἰς αὐτοὺς τῆς ἐπικαρπίας τῶν δημοσίων κτημάτων τοῦ χωρίου Σακτούρια: Τοῦ λοιποῦ οὐδεμία τοιαύτη αἴτησις θὰ εἰσάγεται καὶ οὐδεμία παραχώρησις θὰ γίνεται, ὥς ἐγένετο ἤδη δὲς, τῷ 1461 καὶ 1472 (βλ. ἔγγρ. ΚΒ' καὶ ΜΔ'), ἃν δὲν ἐγκριθῇ πρῶτον ὑπὸ τῆς παμψηφίας τοῦ Συμβουλίου, ἐπὶ ποινῇ 1000 δουκάτων. Αἱ ἀρχαὶ τῆς Κρήτης, ἄνευ τοιαύτης ἐγκρίσεως, οὐδὲν θὰ προτείνουν, ἐπὶ ποινῇ 200 δουκάτων καὶ ἀπολύσεως.

*Εκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 18 (1473-1476), φ. 72ν.

Μερικὴ μετάφρασις του (τῶν στ. 1-6 καὶ 26-28) εἰς τὴν γαλλικὴν (ὑπὸ τὴν ἐσφαλμένην ἡμερομηνίαν 16 Ἰουνίου 1474) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. K é r o f i l a s, Les Vlasto, σ. 72.

Die XVI maij (1474)

Capita

- Quamuis post datum premium multis, qui aduersus conspiracyonem Siffij Vulastho fideliter se gesserunt, captum fuerit in hoc consilio in 1455 quod, si qui amplius peterent aliquid pro causa dicte conspiracyonis, non deberent audiri, sed eorum petitionibus scilentium omnino imponi sub pena ducatorum C cuilibet contrafacienti, contrafactum tamen fuit bis intentioni predictae partis, scilicet in 1461 et 1472. Et nunc etiam comparuerunt nonnulli de cha Zane, deferentes litteras regiminis nostri Rethimj, fidem fatientis quod eorum pater fuit in numero eorum, qui Siffim interceperunt, et petentes perpetuam et liberam concessionem afflictationis loci Sacturia, quam ultra LX annos conduxerunt, uel saltem cum certa annuali pensione, ut captionis dicti Siffij aliquod sentiant beneficium. Et pro obuiando huiusmodi petitionibus et obseruari quoque faciendo predictam necessitatem est penitus providere. Jccirco Vadit pars, quod dicte parti addatur, quod non possit posthac audiri aliquis causa predictae conspiracyonis neque quodcunque sibi concedi, nisi primo captum fuerit per sex consiliarios, tria capita X et omnes XVIIJ ballotas huius consilij, sub pena ducatorum mille, exigentium a quolibet contrafaciente per aduocatores comunis uel capita 20 huius consilij, sine alio consilio.

Ceterum ordinetur regiminibus insule nostre Crete, quod non scribant posthac neque declarent dominio nostro seu huic consilio aliquid in fauorem cuiuspiam, qui, causa conspirationis Siffij predicti, eos requireret, nisi interueniat expressa licentia huius consilij, sub pena 25 ducatorum CC et priuationis regiminis, in quo reperiretur.

De parte — 16
De non — 0
Non sinceri — 0

MZ'

Μὴ ἀποδοχὴ τῆς παραιτήσεως
τοῦ πρωτοπαπᾶ Χάνδακος Ἰωάννου Λίμα

1475, Δεκεμβρίου 20

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ μὴ ἀποδοχῆς τῆς ὑποβληθείσης παραιτήσεως τοῦ πρωτοπαπᾶ Χάνδακος Ἰωάννου Λίμα. Ὁ διορισμὸς τοῦ ἀντικαταστάτου του, ὁ γενόμενος ὑπὸ τῆς Αὑθεντίας τῆς Κρήτης, ἀνακαλεῖται. Ἐὰν ὁ Λίμας ἐπιμείνῃ εἰς τὴν παραίτησίν του, ἡ Αὑθεντία ἃς ἀποστείλῃ πληροφορίας περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ὑποψηφίων, χωρὶς νὰ προβῇ εἰς οὐδένα διορισμόν.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti, reg. 18* (1473 - 1476), φ. 136r.

Μετάφρασίς του εἰς τὴν γαλλικὴν ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. K é r o f i l a s, Les Vlasto, σ. 68.

Die XX decembris (1475)

Regimini Crete

Capita

Intelleximus renuntiationem factam per papatem Ioannem Lima de prothopapatu istius ciuitatis nostre. Et surrogationem vestram de 5 papate Andrea Simi. Et quoniam huiusmodi negotium plurimum existimamus, memores rerum preteritarum, deliberauimus cum nostro consilio X, ut surrogatio de predicto papate Andrea reuocetur et per uos committatur papate Janni Lime, ut suum perseueret exercere officium, non obstante predicta sua renuntiatione, quam nos non accep- 10 tandam censuimus. Quod si fecerit, bene quidem contenti remanemus, ut alia non fiat mutatio. Sed si pur ipse papa Janni Lima perseueraret in sua renuntiatione aut iterum libere renuntiaret, in hoc casu, nulla per uos facta surrogatione, aduisate nos de conditionibus uniuscuiusque ad dignitatem illam aspirantis, ut facere nos cum nostro con-

15 silio X. illam possimus deliberationem, que nobis tranquillitati status rerumque nostrarum accomodata visa fuerit.

De parte — 15

De non — 1

Non sinceri — 0

ΜΗ'

Ἀμοιβαὶ εἰς Ἰωάννην Λίμαν, Γεώργιον Βεργίτην
καὶ Ἐμμανουὴλ Λίμαν διὰ τὴν κατάδοσιν
τῶν κατὰ Ἰωάννου Μελισσηνοῦ ἐπιτεθέντων συνωμοτῶν
1481 (βενετ. ἔτ. 1480), Ἰανουαρίου 30

Ἀπόφαισις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἀμοιβῆς τῶν Ἰωάννου Λίμα, ἱερέως, Γεωργίου Βεργίτη καὶ Ἐμμανουὴλ Λίμα διὰ τὴν κατάδοσιν τῶν ριψάντων ἐπαναστατικὴν προκήρυξιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰωάννου Μελισσηνοῦ, ἐν χωρίῳ τοῦ Ρεθύμνου (7 Φεβρουαρίου 1460 = βενετ. ἔτ. 1459) καὶ τῶν τραυματισάντων τοῦτον θανασίμως τὴν ἐπομένην νύκτα, ὥς παραδώσαντα τὴν προκήρυξιν εἰς τὰς βενετικὰς ἀρχάς. Οἱ ἀνωτέρω, μὴ ζητήσαντες ἐγκαίρως τὴν ἀμοιβήν, ἐκ φόβου ἀντιποίνων, δέχονται νῦν νὰ λάβουν μειωμένας τὰς ἀμοιβὰς τῆς πρώτης ἅμα καὶ τῆς δευτέρας ἐπικηρύξεως τῶν ἐνόχων (24 Φεβρουαρίου καὶ 31 Αὐγούστου 1460). Τὸ Συμβούλιον χορηγεῖ τὰς ἀμοιβὰς τῆς δευτέρας μόνον, ἥτοι τὸ δικαίωμα τῆς ἀμνηστεύσεως τριῶν καταδίκων δι' ἀνθρωποκτονίαν καί, ἀντὶ χρημάτων (3000 ὑπερπύρων ἕφ' ἅπαξ καὶ 500 ἐτησίως διὰ βίου), τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς ἐξορίας δύο αὐτόμων, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἰωάννου de Molino καὶ Ἰωάννου Καλλέργη ἀποφάσεων (ἔγγρ. ΚΒ' καὶ ΜΔ'). Ὁ δὲ Φραγκίσκος de Porto, γαμβρὸς τοῦ Ἰω. Λίμα, θὰ μετέχη ἀντ' αὐτοῦ τῶν εὐεργετημάτων καὶ ἀξιομάτων τῆς Κρήτης.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 20 (1480 - 1482), φ. 43r - 43v.

Μετάφρασις τοῦ εἰς τὴν γαλλικὴν (ὑπὸ τὴν ἐσφαλμένην χρονολογίαν 30 Ἰανουαρίου 1480) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. Kérofilas, *Les Vlasto*, σ. 72 - 74.

Die XXX januarij (1480 m. V. = 1481)

Capita

Cum in domo Johannis Milissino, habitatoris Rethimi in quodam casali districtu Rethimi, proiecta fuisset die VIJ februarii 1459, tempore noctis, littera quedam, que continebat semen prodictionis, prius de 1454 5 tentate per Siphim Vulasto proditorem et discoperte, quod semen putabatur esse extinctum, et per nouum modum querebatur reintegrari

et renouari, dictusque Johannes Milissino, existens infirmus in domo, misit sequenti die in mane cedula[m] aut litteras ipsas regimini Rethimi, a quo regimine missa fuit littera predicta ad regimen Crete, vt
 10 res maxima consulcietur. Sed res ita secrete processit, quod nocte sequenti diem octauum Johannes ipse Milisino, in propria domo clausus dormiens, fuit crudeliter vulneratus ad mortem. Et per regimen Rethimi, ita consulente regimine Crete, die 24 februarii 1459 fuit deliberatum proclamari facere, vt perpetratores vulnerum, in personam
 15 Joanis Milisino illatarum, manifestarentur, et datum premium propalatoribus yperperorum mille et exemptionis vnus banniti, excepto rebelles contra statum, ut per hanc propalationem venietur in lucem projectorum littere proiecte in domo dicti Johannis Milissino. Et hoc factum fuit ex conuenientibus respectibus. Et nemine comparente ad dictam
 20 proclamam, consultato regimine Crete et nostro dominio, per nostrum dominium preceptum fuit regimini Rethimi, ut prosequeretur ad omnem experientiam veniendi in lucem perpetratores utriusque delicti, id est projectorem litterarum et vulneratorem Johannis Milissino. Ex quo regimen Rethimi, die ultimo mensis augusti 1460, per consilium
 25 et auctoritatem regiminis Crete, ex precepto et ordinatione nostri dominij, processit ad alteram proclamam, promittens propalatoribus projectorum scedule seu littere suprascripte habendi subito yperpera IIJm et singulis annis in uita propalatorum yperpera Vc a nostro dominio. Et quod ipsi et sui heredes possint participare de officijs et beneficijs
 30 insule Crete, sicut participant pheudatarij Crete et quod possent eximere tres de banno aut baniendos pro puro homicidio | uel alio delicto
 (φ.43v) et alijs conditionibus, sicut in proclama continetur, remanente prima proclama. Et mouentibus premijs animis hominum, papa Janni Lima et Georgius Vergici ac Hemanuel Lima propalauerunt vtrumque excessum, hoc est projectores litterarum et percussores Joannis Milisino. Ex quo ventum est in lucem et sumptum suplicium delinquentium, non tamen omnium ex conuenientibus respectibus. Cumque papa Janni Lima et socij suprascripti, timentes potentiam aliquorum complicitum, qui remanserunt secreti, et attinentium eorum, quoad uixerunt, non
 35 fuerunt ausi petere premia proclamarum. Nunc, defunctis omnibus suprascriptis, comparuerunt coram capitibus huius consilij, petentes premia fidei eorum per publicas proclamas eis promissa, sicut supradictum est. Et attenta inopia camere dominij nostri, contentantur, loco IIIIm yperperorum, immediate eis dandorum, et yperperorum Vc singulis
 40 annis tam a tempore propalationis citra liurate, quam in futurum liurande, petunt pro prima proclama loco yperperorum mille, vnam

vocem exemptionis banni et alteram vocem promissam, ita quod habeant duas voces pro ista prima proclama; pro secunda autem proclama, loco ypperperorum III^m, inmediate exbursandorum, et aliorum
 50 Ve singulis annis in eorum vitam dandorum per cameram Crete, petunt habere tres uoces bannitorum, sicut habuerunt ser Joannes de Molino in 1461 et ser Joannes Calergi 1472 per hoc consilium, remittentes omne beneficium pecuniarium pro preterito, presenti et futuro, gaudentibus ipsis reliquis beneficijs proclame. Et conueniat iusticie nos
 55 tri dominij pro aliorum exemplo obseruare promissa.

Vadit pars quod dictus papa Janni Lima, Georgius Vergici ac Emanuel Lima gaudeant beneficio secunde proclame tantum, hoc est habeant tres voces bannitorum pro puro homicidio et loco pecuniarum habeant duas voces eius conditionis et qualitatis, qualis fuerunt ille,
 60 quas habuerunt ser Joannes de Molino et ser Joannes Calergi pro bannitis in hunc usque diem et exceptis rebellibus. Et quod Franciscus de Porto, gener papa Janni Lima, intret in participatione beneficiorum et officiorum Crete, loco prefati papa Janni Lima.

De parte — 11

De non — 2

Non sinceri — 3

25 regiminis διώρθωσα : -ni ó κῶδιξ.

ΜΘ'

Ἀκύρωσις τῆς περὶ ἀμοιβῶν εἰς Ἰωάννην Λίμαν,
 Γεώργιον Βεργίτην καὶ Ἑμμανουὴλ Λίμαν ἀποφάσεως,
 ἐν ἀναμονῇ τῆς γνωματεύσεως τῶν ἀρχῶν τῆς Κρήτης

1481, Ἰουνίου 13

Ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα περὶ ἀκυρώσεως τῆς ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1481 ὑπὲρ τῶν Ἰω. Λίμα, Γεωργ. Βεργίτη καὶ Ἑμμαν. Λίμα ἀποφάσεως (ἔγγρα. ΜΗ'), ὥς παρατύπου: Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀπὸ 30 Ἰουνίου 1473 προηγουμένην ἀπόφασιν (ἔγγρα. ΜΕ'), ἡ αἰτήσις τοῦ Λίμα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ παρεπέμφθη εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Κρήτης καὶ τοὺς Συνδίκους τῆς Ἀνατολῆς, ἵνα ἐκφέρουν γνώμην, ἔπρεπε νὰ μὴ ληφθῇ οὐδεμία ἀπόφασις πρὸ τῆς λήψεως τῆς ἀπαντήσεως τούτων.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Consiglio X: Misti*, reg. 20 (1480-1482), φ. 64r.

MCCCCLXXXJ die XIIJ junij

Ser Franciscus Sanutus
Ser Thomas Triuisanus, Consiliarij
Ser Thomas Lippomano, Caput

Quod ista pars capta in hoc consilio sub die XXX mensis januarij
1480, quod papa Jani Lima, Georgius Vergiti ac Hemanuel Lima
gaudeant beneficio secunde proclame, de qua in parte hoc est: *Quod*
5 *habeant tres voces bannitorum* et cetera commoda, de quibus in parte
eadem latius, ex causa ibidem tacta tanquam pars processa et capta
preter et scorsum ab ordine, consultissime capto et deliberato per hoc
consilium ab usque 1473 vltimo junij, de quo hoc consilium non ha-
buit nisi hodie noticiam: et per quem supplicatio predictorum papatis
10 Jani et sociorum veniebat mittenda Duche et capitaneo et consiliarijs
Crete et sindicis nostris Orientis, qui ipsam vnite diligenterque videre
et examinare debeant. Et sumpta bona et vera informatione optime
intelligerent et circumspicerent rationes et profutuum dominij nostri
super omnibus partibus eiusdem supplicationis. Et de his que habue-
15 rint particulariter et distincte reddere deberent certum hoc consilium,
ne deciperemur. Qua parte et ordine stante, nihil aliter poterat nec debe-
bat poni, seduocetur et habeatur perinde ac si posita et capta non fuisset.

De parte — 8

De non — 6

Non sinceri — 1

N'

Ἀμοιβαὶ (περικεκομμένα) εἰς τοὺς καταδότας Ἰωάννην Λίμαν,
Γεώργιον Βεργίτην καὶ Ἐμμανουὴλ Λίμαν

1487 (βενετ. ἔτ. 1486), Ἰανουαρίου 18 (ἰνδικτ. 5)

Ἐπιστολὴ τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας πρὸς τὸν Δούκαν τῆς Κρήτης, ἀγγέλ-
λουσα τὴν ἀπὸ 31 παρελθόντος Μαΐου ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα
περὶ ἀπονομῆς ἀμοιβῶν εἰς τοὺς Ἰωάννην Λίμαν, Γεώργιον Βεργίτην καὶ
Ἐμμανουὴλ Λίμαν, ὡς καταδώσαντας τοὺς ἐπιχειρήσαντας ν' ἀνανεώσουν
τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ καὶ τραυματίσαντας τὸν Ἰωάννην Με-
λισσηνὸν (πρβλ. ἔγγρ. ΜΗ'). Κατὰ τὴν δευτέραν ἐπικλήρυξιν τούτων (τῆς
31 Αὐγούστου 1460), οἱ τρεῖς οὗτοι θὰ λάβουν ὁμοῦ 3000 ὑπέροπυρα ἐφ'
ἅπαξ, ἀντὶ δὲ τῶν 500 κατ' ἔτος, θὰ παραχωρηθοῦν εἰς αὐτοὺς αἱ πρόσο-
δοι τῶν ἐν χωρίῳ Ἐλεύθερα Ρεθύμνου δημοσίων κτημάτων. Πέραν τούτων
οὐδὲν ἄλλο δικαιοῦνται.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 2: Ducali e lettere ricevute*, quat. 36 (1489 - 1490), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

Augustinus Barbadico, dei gratia dux Venetiarum et cetera.

Nobilibus et sapientibus viris Marino de Garçonibus, duche, et Alouisio Quirino, capitaneo Crete, et consiliarijs ibidem ac successoribus suis, fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.

- 5 Cum nostro consilio decem, sub die ultimo mensis maij proxime preteriti, deliberauimus quod fidelissimi nostri papa Jani Lima, Georgius Vergici et Hemanuel Lima, ob fidelissimum promeritum eorum in propalasse idest et manifestasse isti regimini et proiectorem certe
10 litere de anno 1459, projecte in certo casali in processu nominato, posito in districtu Rethemi, per quam, per nouum et diabolicum medium, querebatur reintegrari et renouari maledictum semen proditiōnis alias, hoc est in 1454, attentate per sceleratissimum q. Syfi Vlasto, proditorem et rebelem et cetera, et item pro manifestasse culpabiles vulnerum, dicta de causa noctis tempore illatorum in persona
15 fidelis nostri Joannis Melissino, habitatoris in casali predicto, ex quo uentum est in lucem et sumptum supplicium delinquentium, non tamen *omnium ex conuenientibus respectibus* et cetera gaudeant et gaudere debeant beneficio secunde proclame, edite et publicate sub die ultimo mensis augusti 1460 per regimen nostrum Rethemi, ex consilio et
20 auctoritate regiminis nostri Crete, proueniente ex precepto et ordinatione dominij nostri, modificato tamen ut infra: «*ex bene docentibus et conuenientibus respectibus*», in hunc modum, uidelicet, quod predicti tres habeant inter ipsos omnes iperpera IIJm, pro una vice tantum, ab ista camera nostra Crete et singulis quibusque annis in uita eorum
25 iperpira Vcentum a dominio nostro ab eadem camera, quodque ipsi et sui heredes et descendentes participare possint de officijs et beneficijs insule Crete, pro quibus iperperis Vc annualibus, consequendis ex nunc illis deputetur et sic deputamus afflictum loci Lefterne, positi in districtu Rethemi, pro quanto sunt iperpera Vc suprascripta. Si uero esset
30 minoris afflictus, suppleatur ad integram summam per istam cameram nostram Crete et incipiatur cursum suprascriptorum Vc iperperorum annualium ad diem primum mensis junij proxime preteriti. Ea propter, cum prefato consilio nostro decem, mandamus vobis, ut suprascriptam nostram et consilij nostri decem deliberationem obseruare et exequi ac
35 obseruari inuiolabiliter debeatis et faciatis, hoc vobis cum eodem consilio nostro X declarantes, quod pro suprascriptis meritis manifestatum, contentarum tam in prima quam in secunda proclamatione, de qua supra, predicti papa Lima et socij non possunt habere aliud ulterius beneficium plus eo, quod est dictum superius, sub penis et strictis
40 turis contentis in deliberatione diei ultimi mensis maij suprascripti.

Has autem ad memoriam futurorum registrare [facite] et registratas presentanti restitui.

Date in nostro ducali palatio die XVIIJ januarij, indictione V, 1486.

Recepte die X septembris 1489.

12 sceleratissimum διώρθωσα : scelestissimum ὁ κῶδιξ.

NA'

Διακοπὴ τῆς ἐτησίας χορηγίας τοῦ Ἰωάννου Λίμα, θανόντος,
καὶ πληρωμὴ τῆς ἐφ' ἅπαξ ἀποζημιώσεώς του,
ἣν εἶχε μεταβιβάσει εἰς ἄλλους

1490, Μαρτίου 13

Ἀποφασίς τῆς Αὐθεντίας τῆς Κρήτης περὶ διακοπῆς τῆς εἰς τὸν πρωτοπαπᾶν Ἰωάννην Λίμαν, δυνάμει τοῦ προηγουμένου διατάγματος τοῦ Δόγη (ἔγγρ. Ν'), χορηγίας, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου του, διότι δὲν εἶναι μεταβιβάσιμος. Τὸ διάταγμα ὅμως τοῦτο, ὅπερ ὥριζεν ὅπως εἰσπράξῃ οὗτος καὶ 1000 ὑπέρπυρα ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Κρήτης, ἐκρατεῖτο ὥς ἐνέχυρον ὑπὸ τοῦ Μάρκου Σαβίνα, παρ' οὗ ἠγόρασεν αὐτὸ ὁ Μᾶρκος Soldinus (εἰς ὃν ὁ Λίμας ὤφειλε προσέει 39 δουκάτα). Ὁ Soldinus παρουσίασεν αὐτὸ εἰς τὴν Αὐθεντίαν καὶ ἐζήτησε νὰ λάβῃ συναλλαγματικὴν, ἵνα δυνηθῇ νὰ διεκδικήσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ πρωτοπαπᾶ εἰς αὐτὸν ὀφειλόμενα 1000 ὑπέρπυρα. Ἡ Αὐθεντία ἐδέχθη τὴν αἴτησιν ταύτην καὶ διέταξε τὸν ἀρμόδιον ταμιακὸν ὑπάλληλον νὰ ἐκδώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ A.S.V. — *Duca di Candia 2: Ducali e lettere ricevute*, quat. 36 (1489 - 1490), ὅπερ δὲν φέρει σελιδαρίθμῳσιν.

Die XIIJ martij 1490

Ultrascriptae litterae ducales fuerunt registratae mandato Magnifici regiminis et Magnifici domini capitanei Cretae, a quibus fuit decretum quod scribatur regimini Rhetimi quod prouisio, quam habebat uigore
5 ipsarum protopapas Joannes Lima, suspendatur et pro suspensa habeatur pro eius portione a die suae mortis, quoniam ipsa non transfer-
tur ad suos heredes, sed solum data fuit sibi donec uiueret, ut ex ipsis
litteris clare constat. Preterea, cum in dictis litteris contineatur quod
praeatus protopapas debeat habere, semel tantum, ab hac camera
10 Cretae hyperpera mille, quae litterae erant in pignus penes ser Marcum
Sauinam et eas redemit ab eo ser Marcus Soldinus, ut patet chirogra-

pho ipsius Sauinae, pro ducatis septuaginta quatuor. Et alios ducatos XXXIX debet habere praedictus Soldinus a praefato protopapate, ut constat instrumento facto Uenetijs manu ser Gasparis de Burattis, 15 notarij Imperialis, quas litteras ipse Soldinus presentavit huic Magnifico regimini Cretae per comissionem dicti protopapatis, quae hyperpera ipse Soldinus intendit exigere uigore dictor[um] suorum creditorum. Et cum id assequi non possit sine decreto dominij, supplicavit 20 Cretae, quod faceret sibi polizam nomine dicti protopapatis, ut possit exigere dicta hyperpera mille sibi obligata a prefato q. protopapate. Per Magnificum regimen et Magnificum d. capitaneum, uisis instrumento et chirographo predictis et intellecto quod ipse Soldinus redemit dictas litteras iuxta ordinem ipsius protopapatis, qui fuit contentus 25 quod ipse haberet eas pro sua cautione, decretum fuit quod jubeatur praefato ser Augustino, ut faciat sibi pollizam hyperperorum mille nomine protopapatis praedicti pro portione, quae eum tangebatur uigore dictarum litterarum excelsi consilij decem, cum reservatione jurium heredum protopapatis praedicti, pro reliquo hyperperorum mille, non 30 obstante quod praedictus Soldinus allegabat se esse creditorem de alijs pecunijs.

M. I. ΜΑΝΟΥΣΑΚΑΣ